

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

54. aastakäik

27. jaanuar 2011

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Komisjoni määrus (EL) nr 61/2011, 24. jaanuar 2011, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2568/91 oliiviõlide ja pressimisjääkide omaduste ja asjakohaste analüüsimeetodite kohta ... 1
- ★ Komisjoni määrus (EL) nr 62/2011, 26. jaanuar 2011, millega ICES alarajoonid 27 ja 28.2 jäetakse 2011. aastal välja teatavate püügikoormuse piirangute kohaldamisalast vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1098/2007, millega kehtestatakse Läänemere tursavarude ja nende varude püügi mitmeaastane kava 15
- ★ Komisjoni määrus (EL) nr 63/2011, 26. jaanuar 2011, millega kehtestatakse üksikasjalikud sätted süsinikdioksiidi eriheite sihttasemest erandi taotlemiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 443/2009 artiklile 11 ⁽¹⁾ 16
- Komisjoni määrus (EL) nr 64/2011, 26. jaanuar 2011, millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril 29

Hind: 4 EUR

(Jätkub pöördel)

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

IV EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid

- ★ EFTA järelevalveameti otsus nr 191/09/COL, 22. aprill 2009, millega seitsmekümmendat korda muudetakse riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, lisades uue peatüki langenud väärtusega varade käsitlemise kohta Euroopa Majanduspiirkonna pangandussektoris 31

Parandused

- ★ Komisjoni 22. detsembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1261/2010 (millega kehtestatakse teatavate Indiast pärit rooste vabast terasest varraste impordi suhtes ajutine tasakaalustav tollimaks) parandus (ELT L 343, 29.12.2010) 53

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 61/2011,

24. jaanuar 2011,

millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2568/91 oliiviõlide ja pressimisjääkide omaduste ja asjakohaste analüüsimeetodite kohta

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus), ⁽¹⁾ eriti selle artikli 113 lõike 1 punkti a ja artikli 121 punkti h koostoimes artikliga 4,

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni määruses (EMÜ) nr 2568/91 ⁽²⁾ on määratletud oliiviõlide ja oliivijääkide füüsikalised ja keemilised omadused ning nende hindamise meetodid. Neid meetodeid ning õlide teatavate omaduste piirväärtusi tuleb ajakohastada vastavalt keemiaekspertide seisukohtadele ning lähtudes rahvusvahelise oliiviõlinõukogu raames läbiviidud uurimustest.
- (2) Kuna keemiaekspertid on jõudnud järeldusele, et rasvhapete etüülestrite ja metüülestrite sisaldus on ekstra neitsioliiviõlide kvaliteeti iseloomustav kasulik näitaja, on kohane kehtestada osutatud estrite sisalduse piirväärtused ja meetod nende sisalduse määramiseks.
- (3) Uute normidega kohanemise võimaldamiseks ja nende rakendusmeetmete kehtestamiseks ning häirimatu kauplemise tagamiseks on otstarbekas hakata käesoleva määrusega sätestatud muudatusi kohaldama alates 1. aprillist 2011. Samadel põhjustel tuleks ette näha, et enne nimeetatud kuupäeva ELis seaduslikult valmistatud ja märgistatud või ELi õiguspäraselt imporditud ja selles vabasse ringlusse lubatud oliiviõli ja oliivijääkõli võib turustada kuni asjaomaste laovarude lõppemiseni.

(4) Seepärast tuleks määrust (EMÜ) nr 2568/91 vastavalt muuta.

(5) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas põllumajandusturgude ühise korralduse komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EMÜ) nr 2568/91 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 2 lõikesse 1 lisatakse järgmine taane:

„— vahade, rasvhapete metüülestrite ja etüülestrite sisaldus määratakse kindlaks gaasikromatograafiliselt XX lisas sätestatud meetodil;”

2) lisade loendit täiendatakse järgmiselt:

„XX lisa: Meetod vahade, rasvhapete metüülestrite ja etüülestrite sisalduse määramiseks kapillaargaasikromatograafiaga;”

3) I lisa asendatakse käesoleva määruse I lisa tekstiga;

4) Lisatakse XX lisa, mis on sätestatud käesoleva määruse II lisas.

Artikkel 2

Tooteid, mis on ELis õiguspäraselt valmistatud ja märgistatud või mis on ELi õiguspäraselt imporditud ja seal vabasse ringlusse lubatud enne 1. aprilli 2011, võib turustada kuni laovarude lõppemiseni.

⁽¹⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 248, 5.9.1991, lk 1.

Artikkel 3

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. aprillist 2011.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 24. jaanuar 2011

Komisjoni nimel
president
José Manuel BARROSO

OLIIVIÕLIDE OMADUSED

Kategooria	Rasvhapete metüülestrid (FAME) ja etüülestrid (FAEE)	Happelisus (%) (*)	Peroksiidid mekv O ₂ /kg (*)	Vahad mg/kg (**)	2-glütserüülmonopalmitaat (%)	Stigmastadien mg/kg (1)	ECN42 (HPLC) ja teoreetilise (arvutatud) ECN42 vahe	K ₂₃₂ (*)	K ₂₇₀ (*)	Δ-K (*)	Organoleptiline hindamine puuduse mediaan (Md) (*)	Organoleptiline hindamine viljale iseloomulikkuse mediaan (Mf) (*)
1. Ekstra neitsioliiviõli	Σ FAME + FAEE ≤ 75 mg/kg või 75 mg/kg < Σ FAME + FAEE ≤ 150 mg/kg ja (FAEE/FAME) ≤ 1,5	≤ 0,8	≤ 20	≤ 250	≤ 0,9 kui palmitiinhappe % kokku ≤ 14% ≤ 1,0 kui palmitiinhappe % kokku > 14 %	≤ 0,10	≤ 0,2	≤ 2,50	≤ 0,22	≤ 0,01	Md = 0	Mf > 0
2. Neitsioliiviõli	—	≤ 2,0	≤ 20	≤ 250	≤ 0,9 kui palmitiinhappe % kokku ≤ 14 % ≤ 1,0 kui palmitiinhappe % kokku > 14 %	≤ 0,10	≤ 0,2	≤ 2,60	≤ 0,25	≤ 0,01	Md ≤ 3,5	Mf > 0
3. Lambiõli	—	> 2,0	—	≤ 300 (3)	≤ 0,9 kui palmitiinhappe % kokku ≤ 14 % ≤ 1,1 kui palmitiinhappe % kokku > 14 %	≤ 0,50	≤ 0,3	—	—	—	Md > 3,5 (2)	—
4. Rafineeritud oliiviõli	—	≤ 0,3	≤ 5	≤ 350	≤ 0,9 kui palmitiinhappe % kokku ≤ 14 % ≤ 1,1 kui palmitiinhappe % kokku > 14 %	—	≤ 0,3	—	≤ 1,10	≤ 0,16	—	—
5. Rafineeritud oliiviõlidest ja neitsioliiviõlidest koosnev oliiviõlisegu	—	≤ 1,0	≤ 15	≤ 350	≤ 0,9 kui palmitiinhappe % kokku ≤ 14 % ≤ 1,0 kui palmitiinhappe % kokku > 14 %	—	≤ 0,3	—	≤ 0,90	≤ 0,15	—	—
6. Töötlemata oliivijääkõli oliiviõlisegu	—	—	—	> 350 (4)	≤ 1,4	—	≤ 0,6	—	—	—	—	—
7. Rafineeritud oliivijääkõli	—	≤ 0,3	≤ 5	> 350	≤ 1,4	—	≤ 0,5	—	≤ 2,00	≤ 0,20	—	—
8. Oliivijääkõli	—	≤ 1,0	≤ 15	> 350	≤ 1,2	—	≤ 0,5	—	≤ 1,70	≤ 0,18	—	—

(1) Isomeeride summa, mida on (või ei ole) võimalik eraldada kapillaarkoloni abil.

(2) Või kui puuduse mediaan on kuni 3,5 ning viljale iseloomulikkuse mediaan on 0.

(3) Õlisid, mille vahasisaldus on 300–350 mg/kg, käsitletakse lambiõlidena juhul, kui alifaatsete alkoholide üldsisaldus on kuni 350 mg/kg või kui erütrodiooli ja uvaooli sisaldus on kuni 3,5%.

(4) Õlisid, mille vahasisaldus on 300–350 mg/kg, käsitletakse töötlemata oliivijääkõlidena juhul, kui alifaatsete alkoholide üldsisaldus on suurem kui 350 mg/kg ja kui erütrodiooli ja uvaooli sisaldus on suurem kui 3,5%.

Kategooria	Hapete sisaldus ⁽¹⁾						Oleiin- happe transiso- meeride summa (%)	Linoolja linoleen- happe transiso- meeride summa (%)	Teerolide Koostis						Steroolid kokku (mg/kg)	Erütrodiool ja uvaool (% (**))
	Müristiin- hape (%)	Linoleen- hape (%)	Arahiin- hape (%)	Eikoseen- hape (%)	Beheen- hape (%)	Lignotse- riinhape (%)			Kolesterool (%)	Brassikas- terool (%)	Kampeste- rool (%)	Stigmaste- rool (%)	β-sitoste- rool (% (²))	Δ7- stigma- stenoool (%)		
1. Ekstra neitsioliiviõli	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,05	≤ 0,05	≤ 0,5	≤ 0,1	≤ 4,0	< kamp.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5
2. Neitsioliiviõli	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,05	≤ 0,05	≤ 0,5	≤ 0,1	≤ 4,0	< kamp.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5
3. Lambiõli	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,10	≤ 0,10	≤ 0,5	≤ 0,1	≤ 4,0	—	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5 ⁽³⁾
4. Rafineeritud oliiviõli	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,20	≤ 0,30	≤ 0,5	≤ 0,1	≤ 4,0	< kamp.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5
5. Rafineeritud oliiviõlidest ja neitsioliiviõlidest koosnev oliiviõlisegu	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,2	≤ 0,2	≤ 0,20	≤ 0,30	≤ 0,5	≤ 0,1	≤ 4,0	< kamp.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 000	≤ 4,5
6. Töötlemata oliivijääkõli	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,3	≤ 0,2	≤ 0,20	≤ 0,10	≤ 0,5	≤ 0,2	≤ 4,0	—	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 2 500	> 4,5 ⁽⁴⁾
7. Rafineeritud oliivijääkõli	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,3	≤ 0,2	≤ 0,40	≤ 0,35	≤ 0,5	≤ 0,2	≤ 4,0	< kamp.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 800	> 4,5
8. Oliivijääkõli	≤ 0,05	≤ 1,0	≤ 0,6	≤ 0,4	≤ 0,3	≤ 0,2	≤ 0,40	≤ 0,35	≤ 0,5	≤ 0,2	≤ 4,0	< kamp.	≥ 93,0	≤ 0,5	≥ 1 600	> 4,5

⁽¹⁾ Muud sisalduvad rasvhapped (%): palmitiinhape: 7,5–20,0; palmitoleiinhape: 0,3–3,5; heptadekaanhape: ≤ 0,3; heptadetsenhape: ≤ 0,3; steariinhape: 0,5–5,0; oleiinhape: 55,0–83,0; linoolhape: 3,5–21,0

⁽²⁾ Δ⁵⁻²³-stigmastadienoool + klerosterool + β-sitosterool + sitostanoool + Δ⁵-avenasterool + Δ⁵⁻²⁴-stigmastadienoool.

⁽³⁾ Õlisid, mille vahasisaldus on 300–350 mg/kg, käsitatakse lambiõlidena juhul, kui alifaatsete alkoholide üldsisaldus on kuni 350 mg/kg või kui erütrodiooli ja uvaooli sisaldus on kuni 3,5%.

⁽⁴⁾ Õlisid, mille vahasisaldus on 300–350 mg/kg, käsitatakse töötlemata oliivijääkõlidena juhul, kui alifaatsete alkoholide üldsisaldus on suurem kui 350 mg/kg ja kui erütrodiooli ja uvaooli sisaldus on suurem kui 3,5%.

Notes:

- a) Analüüside tulemused peavad olema väljendatud sama arvu kümnendkohtadega, nagu iga omaduse puhul on ette nähtud. Viimast numbrit tuleb suurendada ühe ühiku võrra, kui järgmine number on suurem kui 4.
- b) Õli kategooriat võib muuta või deklareerida selle käesoleva määruse osas mittepuhtaks, kui ainult üks omadus ei vasta märgitud väärtusele.
- c) Kui omadus on märgistatud tärniga (*), osutades õli kvaliteedile, tähendab see järgmist:
— lambiõli puhul ei tarvitse kõik asjaomased näitajad korraga vastata märgitud piirmääradele;
— neitsioliiviõlide puhul muudetakse õli kategooriat, kui kas või ainult üks piirmäärdest erineb märgitud väärtusest, olgugi et õli liigitatakse ikkagi ühte neitsioliiviõli kategooriasse.
- d) Kui omadus on tähistatud kahe tärniga (**), osutab see sellele, et kõikide oliivijääkõli liikide puhul ei tarvitse kõik asjaomased näitajad korraga vastata märgitud piirmääradele."

II LISA

„XX LISA

Meetod vahade, rasvhapete metüülestrite ja etüülestrite sisalduse määramiseks kapillaargaasikromatograafiaga

1. EESMÄRK

Käesolev meetod on ette nähtud vahade ning rasvhapete metüül- ja etüülestrite määramiseks oliiviõlides. Üksikud vahad ja alküülestrid eraldatakse üksteisest vastavalt süsinikuaatomite arvule. Meetodit soovitatakse vahendina, mis võimaldab eristada oliiviõli ja oliivijääkõli, samuti on see meetod ekstra neitsioliiviõli kvaliteedinäitaja, mis võimaldab kindlaks teha võltsinguid, milles ekstra neitsioliiviõlisisid on segatud madalamakvaliteediliste õlidega – neitsiõlide, lambiõlide või ka mõne lõhnatustatud õliga.

2. PÕHIMÕTE

Rasvainele lisatakse sobivaid sisestandardeid ja seejärel fraktsioneeritakse rasvaine kromatograafiliselt, kasutades hüdrateeritud silikageelkolonni. Katsetingimustel elueeritud fraktsioon, mille polaarsus on väiksem kui triatsüülglütseriididel, eraldatakse ning seda analüüsitakse kapillaargaasikromatograafia abil.

3. VAHENDID

3.1. **25-milliliitrine Erlenmeyeri kolb**3.2. **Klaasist vedelikkromatograafiakolonn** sisediameeteriga 15 mm ja pikkusega 30–40 cm, mis on varustatud sobiva kraaniga3.3. Sobiv kapillaarkolonniga **gaasikromatograaf**, mis on varustatud süsteemiga, mis võimaldab otse kolonni süstimist ja koosneb järgmistest osadest:3.3.1. **Termostaadiga ahi, mille temperatuuri saab muuta vastavalt programmile**3.3.2. **Külminjektor** proovi viimiseks otse kolonni3.3.3. **Leekionisatsioonidetektor ja muundurvõimendi**3.3.4. **Meerikuga integraator** (vt märkus 1), mida saab kasutada koos muundurvõimendiga (punkt 3.3.3), mille reageerimisaja on kuni 1 sekund ning mille paberikiirust on võimalik muuta

Märkus 1. Võib kasutada ka arvutiga ühendatud süsteeme, kus gaasikromatograafia andmed sisestatakse personaalarvuti kaudu.

3.3.5. **Sulatatud ränidioksiidist kapillaarkolonn vahade ning rasvhapete metüül- ja etüülestrite analüüsiks**, pikkus 8–12 m, sisediameeter 0,25–0,32 mm, mis on seestpoolt kaetud vedelfaasiga (vt märkus 2), mille kihi paksus on ühtlaselt 0,10–0,30 µm

Märkus 2. Müügil on selleks otstarbeks sobivad vedelfaasid, nagu SE52, SE54 jne.

3.4. **Mikrosüstal**, 10 µl, otse kolonni süstimiseks, mille nõelal on tugevdatud pinnakiht3.5. **Elektriline vibraator**3.6. **Pöördauruti**3.7. **Muhvelahi**3.8. **Analüütiline kaal**, mis võimaldab kaaluda täpsusega ± 0,1 mg

3.9. Harilikud laboratoorsed klaasnõud

4. REAKTIIVID

- 4.1. **Silikageel**, terasuurus 60–200 µm. Silikageel pannakse vähemalt neljaks tunniks muhvelahju temperatuuriga 500 °C. Lastakse jahtuda, seejärel lisatakse vett koguses, mis vastab 2 %-le silikageeli massist. Loksutatakse korralikult ühtlase suspensiooni saamiseks ja hoitakse enne kasutamist eksikaatoris vähemalt 12 tundi.
- 4.2. **n-heksaan**, kromatograafia jaoks või jäägivaba (puhtust on vaja kontrollida)

ETTEVAATUST! Aur on süttimisohulik! Hoidke eemal soojusallikatest, sädemetest ja lahtisest leegist. Jälgige, et pudel oleks alati kindlalt suletud. Kasutamise ajal peab ruumis olema korralik ventilatsioon. Vältige aurude kogunemist ja eemaldage kõik tuleohtu allikad, nagu soojendusriistad või elektriparaadid, mis ei ole süttimisohutust materjalist. Sissehingamisel kahjulik, kuna võib kahjustada närvirakke. Vältige aurude sissehingamist. Vajaduse korral kasutage sobivat respiraatorit. Vältige sattumist nahale või silma.

4.3. Dietüüleeter kromatograafia jaoks

ETTEVAATUST! Väga tuleohtlik ja mõõdukalt mürgine. Ärritab nahka. Sissehingamisel kahjulik. Võib kahjustada silmi. Toime võib avalduda alles hiljem. Võib moodustada plahvatusohtlikke peroksiide. Aur on süttimisohulik. Hoidke eemal soojusallikatest, sädemetest ja lahtisest leegist. Jälgige, et pudel oleks alati kindlalt suletud. Kasutamise ajal peab ruumis olema korralik ventilatsioon. Vältige aurude kogunemist ja eemaldage kõik tuleohtu allikad, nagu soojendusriistad või elektriparaadid, mis ei ole süttimisohutust materjalist. Ärge aurutage kuivaks või peaaegu kuivaks. Vee või sobiva taandava reagenti lisamine võib vähendada peroksiidide moodustumist. Mitte juua. Vältige aurude sissehingamist. Vältige kestvate või korduvat kokkupuudet nahaga.

4.4. n-heptaan kromatograafias kasutamiseks või isooktaan

ETTEVAATUST! Tuleohtlik. Sissehingamisel kahjulik. Hoidke eemal soojusallikatest, sädemetest ja lahtisest leegist. Jälgige, et pudel oleks alati kindlalt suletud. Kasutamise ajal peab ruumis olema korralik ventilatsioon. Vältige aurude sissehingamist. Vältige kestvate või korduvat kokkupuudet nahaga.

4.5. Laurüülarahidaadi (vt märkus 3) standardlahus 0,05 % (m/V) heptaanis (vahade sisestandard)

Märkus 3. Võib kasutada ka palmitüülpalmitaati, müristüülstearaati või arahidüüllauraati.

4.6. Metüülheptadekanaadi standardlahus 0,02 % (m/V) heptaanis (metüül- ja etüülestrite sisestandard)

4.7. Sudaan 1 (1-fenüülaso-2-naftool)

4.8. Kandegaas: vesinik või heelium gaasikromatograafias kasutamiseks

HOIATUS

Vesinik. Väga tuleohtlik, kokkusurutud gaas. Hoidke eemal soojusallikatest, sädemetest, lahtisest leegist ja elektriparaatidest, mis ei ole süttimisohutust materjalist. Jälgige, et balloonikraan oleks suletud, kui vesinikku ei kasutata. Kasutage alati rõhureduktorit. Enne balloonikraani avamist vabastage reduktori vedru pingelt. Ärge seiske ballooniava ees kraani avamise ajal. Kasutamise ajal peab ruumis olema korralik ventilatsioon. Ärge kandke vesinikku üle ühest balloonist teise. Ärge segage gaase balloonis. Kinnitage balloon, et seda ei saaks ümber ajada. Hoidke balloone eemal päiksevalgusest ja soojusallikatest. Hoidke balloone keskkonnas, kus need ei puutu kokku söövitavate ainetega. Ärge kasutage kahjustatud või etiketita balloone.

Heelium. Kokkusurutud gaas kõrge rõhu all. Heelium vähendab sissehingamisel kättesaadava hapniku hulka. Jälgige, et balloon oleks suletud. Kasutamise ajal peab ruumis olema korralik ventilatsioon. Ärge sisenege gaasiballoonide hoidmise ruumi, kui seal ei ole korralikku ventilatsiooni. Kasutage alati rõhureduktorit. Enne balloonikraani avamist vabastage reduktori vedru pingelt. Ärge kandke gaasi üle ühest balloonist teise. Kinnitage balloon, et seda ei saaks ümber ajada. Ärge seiske ballooniava ees kraani avamise ajal. Hoidke balloone eemal päiksevalgusest ja soojusallikatest. Hoidke balloone keskkonnas, kus need ei puutu kokku söövitavate ainetega. Ärge kasutage kahjustatud või etiketita balloone. Ärge hingake gaasi sisse. Kasutage ainult tehniliseks otstarbeks.

4.9. Abigaasid:

- vesinik, puhas, gaasikromatograafias kasutamiseks;
- õhk, puhas, gaasikromatograafias kasutamiseks.

HOIATUS

Õhk. Kokkusurutud gaas kõrge rõhu all. Olge ettevaatlik, kui kasutate põlevate ainete juuresolekul, kuna enamiku orgaaniliste ainete isesüttimistemperatuur õhus on kõrgel rõhul oluliselt madalam. Jälgige, et balloonikraan oleks suletud, kui ballooni ei kasutata. Kasutage alati rõhureduktorit. Enne balloonikraani avamist vabastage reduktori vedru pingelt. Ärge seiske ballooniava ees kraani avamise ajal. Ärge kandke gaasi üle ühest balloonist teise. Ärge segage gaase balloonis. Kinnitage balloon, et seda ei saaks ümber ajada. Hoidke balloone eemal päiksevalgusest ja soojusallikatest. Hoidke balloone keskkonnas, kus need ei puutu kokku söövitavate ainetega. Ärge kasutage kahjustatud või etiketita balloone. Tehniliseks otstarbeks ettenähtud õhku ei kohti kasutada sissehingamiseks või hingamisaparatuurides.

5. MÄÄRAMISE KÄIK

5.1. Kromatograafiakoloni valmistamine

n-heksaanis (4.2) suspendeeritakse 15 g silikageeli (4.1) ning viiakse koloni (3.2). Lastakse settida. Ühtlasema kromatograafiakoloni saamiseks töödeldakse koloni pärast spontaanse settimise lõppu elektrilise vibraatoriga. Lisandite eemaldamiseks voolutatakse koloni 30 ml *n*-heksaaniga. Analüütilise kaaluga (3.8) kaalutakse 25 ml kolbi (3.1) täpselt ligikaudu 500 mg proovi ning lisatakse sobiv kogus sisestandardit (4.5), olenevalt eeldatavast vahasisaldustest, nt oliiviõli puhul lisatakse 0,1 mg ja oliivijääkõli puhul 0,25–0,5 mg lauriülarahidaati ja oliiviõlide puhul 0,05 mg metüülheptadekanaati (4.6).

Ettevalmistatud proov kantakse kahe 2 ml *n*-heksaanikoguse (4.2) abil kromatograafiakoloni.

Lahustil lastakse voolata, kuni absorbendi pinna kohale jääb 1 mm kiht vedelikku. Koloni voolutatakse täiendavalt *n*-heksaani-dietüüleetri seguga (99:1) kiirusel umbes 15 tilka 10 sekundi kohta ja kogutakse 220 ml lahust. (**See fraktsioon sisaldab metüül- ja etüülestreid ning vahasid**). (Vt märkused 4 ja 5.)

Märkus 4. *n*-heksaani-dietüüleetri segu (99:1) tuleb valmistada igal päeval uuesti.

Märkus 5. Vahade elueerimise täielikkuse visuaalseks kontrollimiseks võib proovi lahusele lisada 100 µl värvaine sudaan I 1-protseentilist lahust elueerimissegus.

Sudaan I retentsiooniaeg on vahade ja triatsüülglütseriidide vahel. Kui värvaine jõuab koloni põhjani, tuleb elueerimine peatada, kuna selleks ajaks on kõik vahad kolonnist väljunud.

Tekkinud fraktsioone aurustatakse vaakumpöördaurutis, kuni peaaegu kogu lahusti on eemaldatud. Viimased 2 ml eemaldatakse nõrga lämmastikuvoolu läbijuhtimisel. Metüül- ja etüülestreid sisaldav fraktsioon viiakse lahusesse 2–4 ml *n*-heptaani või isooktaaniga.

5.2. Gaasikromatograafiline analüüs

5.2.1. Ettevalmistus

Kolonn pannakse gaasikromatograafi (3.3), sisselaskekoht ühendatakse *on-column*-süsteemiga ja väljalaskekoht detektoriga. Kontrollitakse gaasikromatograafiaseadet (gaasijuhtmete tööd, detektori ja meeriku toimimist jne).

Kui koloni kasutatakse esimest korda, on soovitatav see tasakaalustada. Koloni juhitakse nõrk gaasivool, seejärel lülitatakse gaasikromatograafiaseadet sisse. Umbes 4 tunniga tõstetakse temperatuur järk-järgult kuni 350 °C-ni.

Sellist temperatuuri hoitakse vähemalt 2 tundi, seejärel reguleeritakse seadet, kuni jõutakse töötingimusteni (reguleeritakse gaasi juurdevoolu, süüdatakse leek, ühendatakse elektrilise meerikuga (3.3.4), reguleeritakse kolonniahju temperatuuri, detektorit jne). Registreeritakse signaal vähemalt kaks korda suuremal tundlikkusel, kui on analüüsi läbiviimiseks nõutud. Tekkiv nulljoon peaks olema lineaarne, ilma piikideta ega tohi triivida.

Sirgjooneline negatiivne triiv näitab, et kolonni ühendused ei ole korras, samas kui positiivne triiv näitab, et kolonn ei ole korralikult töökorda viidud.

5.2.2. Töötingimuste valimine vahade ning metüül- ja etüülestrite määramiseks (märkus 6)

Töötingimused on reeglina järgmised:

— kolonni temperatuur:

20 °C/min 5 °C/min

alguses 80 °C (1') — 140 °C — 335 °C (20);

— detektori temperatuur: 350 °C;

— süstitav ainekogus: 1 µl lahust *n*-heptaanis (2–4 ml);

— kandegaas: heelium või vesinik asjaomase gaasi optimaalsel voolukiirusel (vt liide A);

— seadme tundlikkus: piisav eespoolnimetatud tingimuste täitmiseks.

Märkus 6. Kõrge lõpptemperatuuri tõttu on lubatud positiivne triiv, kuid see ei tohi olla suurem kui 10 % täisskaalast.

Neid tingimusi võib muuta kolonni ja gaasikromatograafi omaduste arvessevõtmiseks, et eraldada kõik vahad ja rasvhapete metüül- ja etüülestrid ning saavutada rahuldav piikide lahutus (vt joonised 2, 3 ja 4) ning sisestandardi laurüülarahidaadi retentsiooniaeg 18 ± 3 minutit. Kõige suurem vahade piik peab olema üle 60 % koguskaalast ning metüül- ja etüülestrite sisestandardi metüülheptadekanaadi piik peab ulatuma skaala lõpuni.

Piigi integreerimisparameetrid tuleks määrata kindlaks nii, et uuritavaid piigipindalasid oleks võimalik õigesti hinnata.

5.3. Analüüsi läbiviimine

Võetakse 10 µl mikrosüstlaga kuni 10 µl lahust ja tõmmatakse kolb tagasi, kuni süstla nõel on tühi. Nõel viiakse injektsioonisüsteemi ning 1–2 sekundi pärast süstitakse kiiresti. Umbes 5 sekundi pärast tõmmatakse nõel ettevaatlikult välja.

Tulemusi registreeritakse seni, kuni vahad või stigmastadieenid on täielikult elueeritud, olenevalt analüüsistavast fraktsioonist.

Nulljoon peab kogu aeg vastama nõuetele.

5.4. Piikide määramine

Piigid määratakse retentsiooniaegade põhjal, võrreldes samadel tingimustel analüüsitud vahasegudega, mille retentsiooniajad on teada. Alküülestrid määratakse oliiviõlides esinevate peamiste rasvhapete (palmitiin- ja oleiinhape) metüül- ja etüülestrite segust.

Joonisel 1 on esitatud neitsioliiviõli vahade kromatogramm. Joonistel 2 ja 3 on näidatud kahe jaemüügis oleva ekstra neitsioliiviõli kromatogrammid, neist üks on metüül- ja etüülestritega ja teine ilma. Joonisel 4 on väga kvaliteetse ekstra neitsioliiviõli kromatogramm ja sellise segu kromatogramm, milles samale õlile on lisatud 20 % lõhnatustatud õli.

5.5. Vahade kvantitatiivne määramine

Sisestandardile lauruülarahidaadile ja alifaatsetele estritele C₄₀-C₄₆ vastavate piikide pindala arvutatakse integraatori abil.

Kõigi üksikute vahade sisalduse (mg rasva kg kohta) liitmisega määratakse vahade summaarne sisaldus järgmise valemiga:

$$\text{Vahad, mg/kg} = \frac{(\sum A_x) \cdot m_s \cdot 1\,000}{A_s \cdot m}$$

kus:

A_x = igale üksikule estrile vastava piigi pindala, leitud arvutiga;

A_s = sisestandardile lauruülarahidaadile vastava piigi pindala, leitud arvutiga;

m_s = lisatud sisestandardi lauruülarahidaadi mass milligrammides;

m = määramisel kasutatud proovi mass (g).

5.5.1. Metüül- ja etüülestrite kvantitatiivne määramine

Integraatori abil määratakse sisestandardile metüülheptadekanaadile vastava piigi ning C₁₆- ja C₁₈-rasvhapete metüül- ja etüülestritele vastavate piikide pindalad.

Iga alküülestri sisaldus (mg rasva kg kohta) määratakse järgmise valemiga:

$$\text{Ester, mg/kg} = \frac{A_x \cdot m_s \cdot 1\,000}{A_s \cdot m}$$

kus:

A_x = igale üksikule C₁₆- ja C₁₈-estrile vastava piigi pindala, leitud arvutiga;

A_s = sisestandardile metüülheptadekanaadile vastava piigi pindala, leitud arvutiga;

m_s = lisatud sisestandardi metüülheptadekanaadi mass milligrammides;

m = määramisel kasutatud proovi mass (g).

6. TULEMUSTE VÄLJENDAMINE

Esitatakse eri vahade (C₄₀-C₄₆ (vt märkus 7)) sisalduste summa milligrammides rasva kilogrammi kohta.

Esitatakse metüül- ja etüülestrite (C₁₆-C₁₈) sisalduste summa ja kahe kõnealuse väärtuse kogusumma.

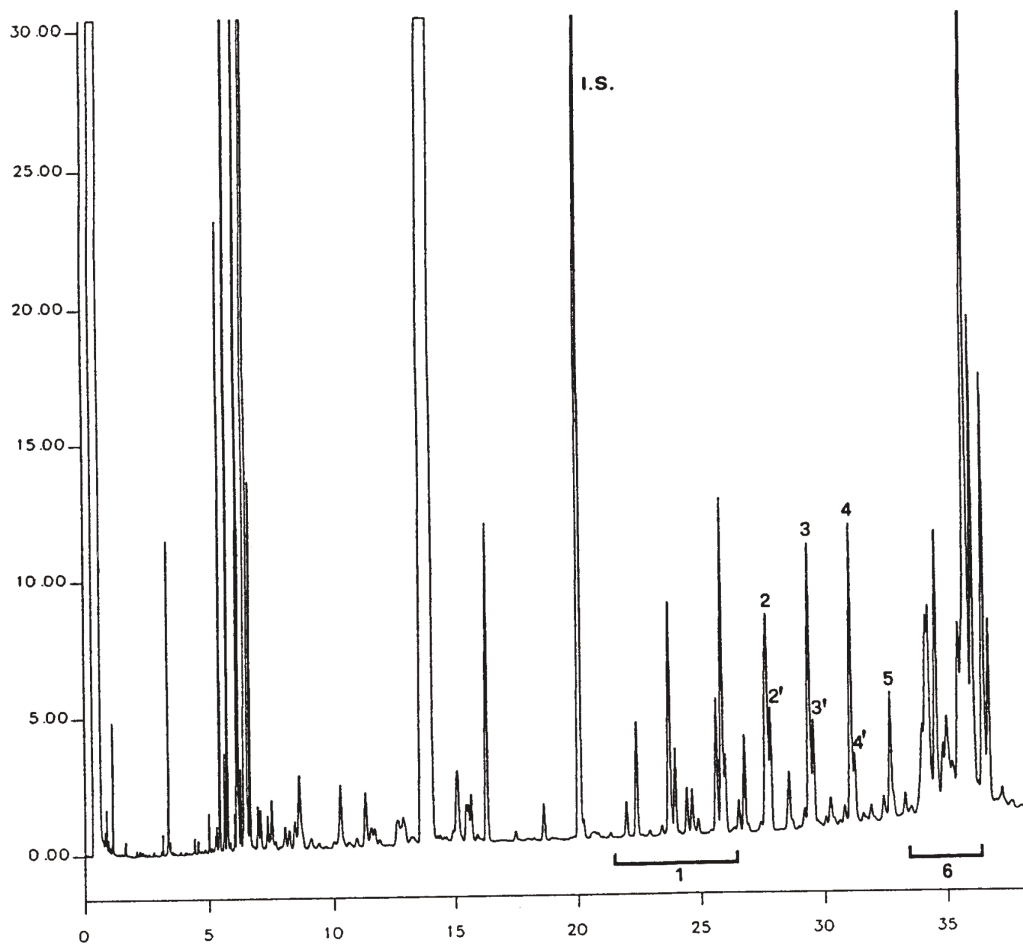
Tulemused ühikutes mg/kg ümardatakse lähima täisarvuni.

Märkus 7. Koguseliselt määratavate komponentide sisaldus leitakse paarisarvulise süsinikuarvuga C₄₀- kuni C₄₆-estrite piikidest, vastavalt juurdelisatud joonisel esitatud oliiviõli vahade näidiskromatogrammile. Kui C₄₆-estri piik on lõhestunud, soovitatatakse komponentide kindlakstegemiseks analüüsida oliivijääkõli vahade fraktsiooni, milles C₄₆ piik on eristatav, kuna see on selgelt suurem.

Esitatakse etüülestrite ja metüülestrite suhtarv.

Joonis 1

Oliiviõli vahafraktsiooni gaasikromatogrammi näide (*)

Rasvhapete metüül- ja etüülestrite piigid retentsioonijaga 5–8 minutit:

Selgitus:

I.S. = laurüülarahidaat (sisestandard)

1 = diterpeenestrid

2+2' = C₄₀-estrid

3+3' = C₄₂-estrid

4+4' = C₄₄-estrid

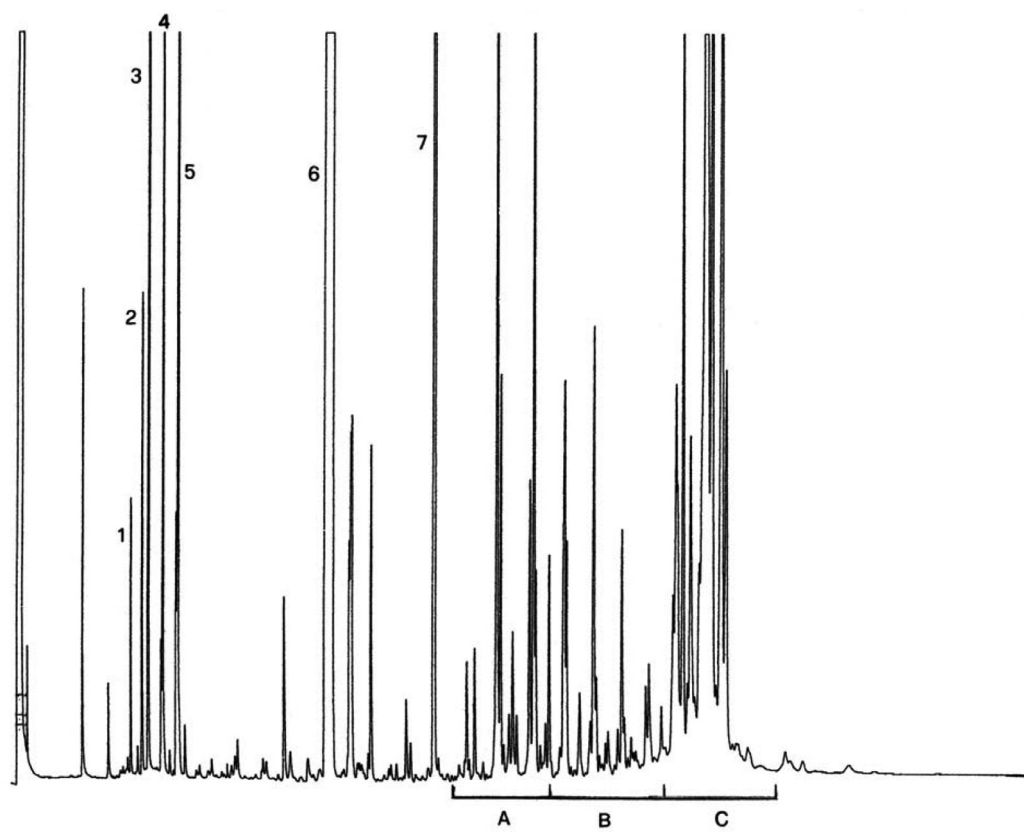
5 = C₄₆-estrid

6 = steroolestrid ja triterpeenalkoholid

(*) Pärast steroolestrite väljumist ei tohi kromatogrammil enam ilmuda märkimisväärseid piike (triatsüülgliiseriide).

Joonis 2

Neitsioliiviõli metüülestrid, etüülestrid ja vahad

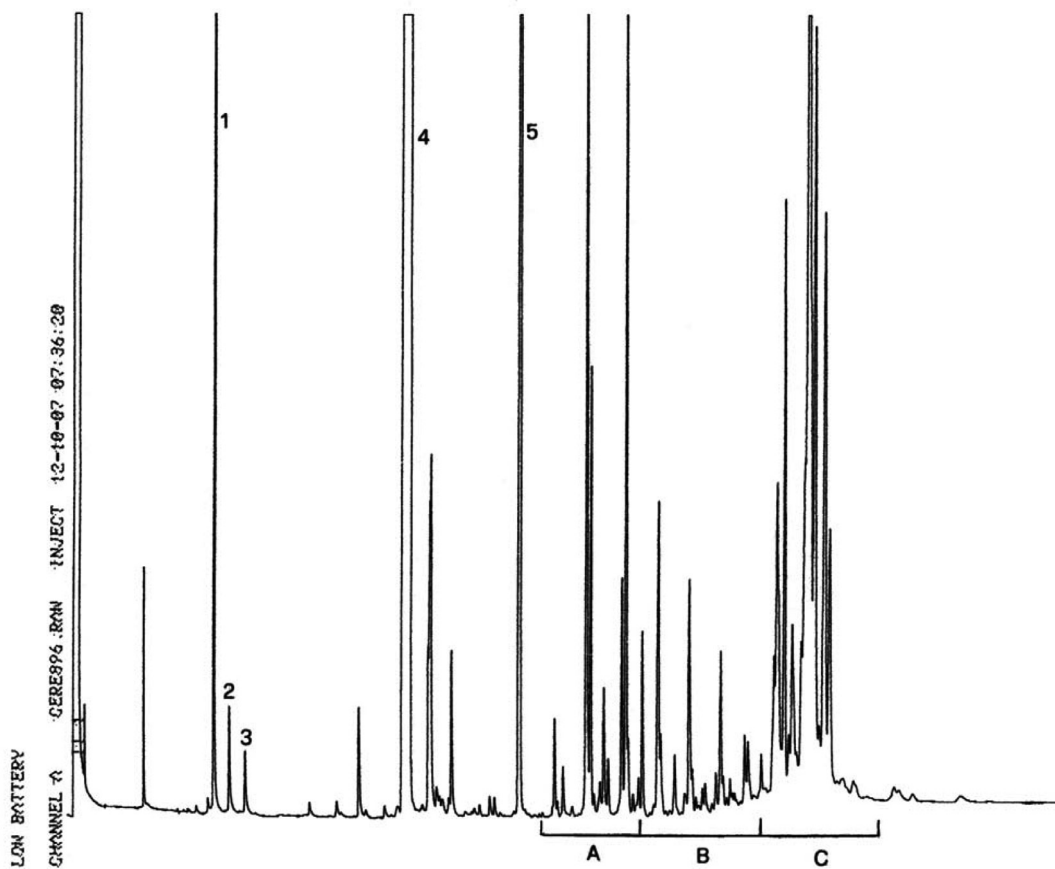

Selgitus:

- 1 – metüül-C₁₆
- 2 – etüül-C₁₆
- 3 – metüülheptadekanaat (sisestandard)
- 4 – metüül-C₁₈
- 5 – etüül-C₁₈
- 6 – skvaleen
- 7 – lauriülarahidaat (sisestandard)
- A – diterpeenestrid
- B – vahad
- C – steroolestrid ja triterpeenestrid

Joonis 3

Ekstra neitsioliiviõli metüülestrid, etüülestrid ja vahad

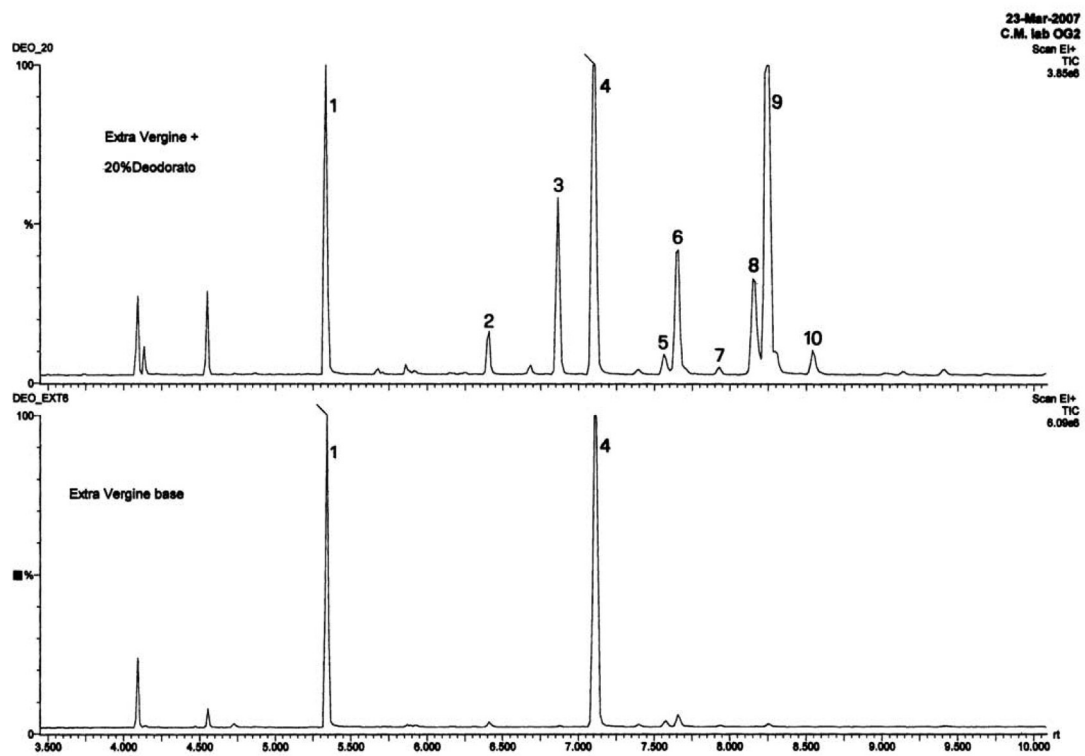

Selgitus:

- 1 – metüülheptadekanaat (sisestandard)
- 2 – metüül-C₁₈
- 3 – etüül-C₁₈
- 4 – skvaleen
- 5 – lauruülarahidaat (sisestandard)
- A – diterpeenestrid
- B – vahad
- C – steroolestrid ja triterpeenestrid

Joonis 4

Osa ekstra neitsioliiviõli kromatogrammist ja sellise segu kromatogrammist, milles samale õlile on lisatud lõhnatud õli

Selgitus:

- 1 – metüülmüristaat (sisestandard)
- 2 – metüülpalmitaat
- 3 – etüülpalmitaat
- 4 – metüülheptadekanaat (sisestandard)
- 5 – metüüllinoleaat
- 6 – metüüloleaat
- 7 – metüülstearaat
- 8 – etüüllinoleaat
- 9 – etüüloleaat
- 10 – etüülstearaat

*Liide A***Gaasi voolukiiruse määramine**

Pärast gaasikromatograafi viimist tavapärastele töötingimustele süstitakse sellesse 1–3 µl metaani (või propaani). Mõõdetakse aeg, mis kulub gaasi voolamiseks läbi kolonni alates süstimisest kuni piigi ilmumiseni (tM).

Voolukiirus cm/s avaldub valemiga L/tM , kus L on kolonni pikkus sentimeetrites ja tM on mõõdetud aeg sekundites.”

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 62/2011,**26. jaanuar 2011,****millega ICES alarajoonid 27 ja 28.2 jäetakse 2011. aastal välja teatavate püügikoormuse piirangute kohaldamisalast vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1098/2007, millega kehtestatakse Läänemere tursavarude ja nende varude püügi mitmeaastane kava**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 18. septembri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1098/2007, millega kehtestatakse Läänemere tursavarude ja nende varude püügi mitmeaastane kava ning muudetakse määrust (EMÜ) nr 2847/93 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 779/97, ⁽¹⁾ eelkõige selle artikli 29 lõiget 2,

võttes arvesse Eesti, Leedu, Läti, Poola, Rootsi, Saksamaa, Soome ja Taani esitatud aruandeid,

võttes arvesse kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (STECF) arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Läänemere tursavarude püügikoormuse piirangute kehtestamine on sätestatud määruses (EÜ) nr 1098/2007.
- (2) Määruse (EÜ) nr 1098/2007 alusel on nõukogu 29. novembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1124/2010 (millega määratakse kindlaks teatavate Läänemere kalavarude ja kalavarurühmade püügivõimalused 2011. aastaks) ⁽²⁾ II lisas kindlaks määratud püügikoormuse piirangud Läänemeres 2011. aastaks.
- (3) Määruse (EÜ) nr 1098/2007 artikli 29 lõike 2 kohaselt võib komisjon alarajoonid 27 ja 28.2 teatavate püügi-

koormuse piirangute kohaldamisalast välja jätta, kui tursasaak on viimasel aruandeperioodil jäänud allapoole teatavat taset.

- (4) Võttes arvesse liikmesriikide esitatud aruandeid ning kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee arvamust, tuleks 2011. aastal alarajoonid 27 ja 28.2 teatavate püügikoormuse piirangute kohaldamisalast välja jätta.
- (5) Määrust (EÜ) nr 1124/2010 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2011. Nimetatud määrusega sidususe tagamiseks tuleks käesolevat määrust kohaldada tagasiulatuvalt alates samast kuupäevast.
- (6) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas kalanduse ja vesiviljeluse korralduskomitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 1098/2007 artikli 8 lõike 1 punkti b, lõikeid 3, 4 ja 5 ei kohaldata 2011. aastal ICES alarajoonide 27 ja 28.2 suhtes.

*Artikkel 2*Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määrust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2011.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2011

Komisjoni nimel
president

José Manuel BARROSO

⁽¹⁾ ELT L 248, 22.9.2007, lk 1.⁽²⁾ ELT L 318, 4.12.2010, lk 1.

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 63/2011,**26. jaanuar 2011,****millega kehtestatakse üksikasjalikud sätted süsinikdioksiidi eriheite sihttasemest erandi taotlemiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 443/2009 artiklile 11****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

eriheite sihttaseme või erinevate aastaste sihttasemete vahel, mis tulenevad 2007. aasta võrdlusaluse vähendamise erandi tegemise perioodi lõpus.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrust (EÜ) nr 443/2009, millega kehtestatakse uute sõiduaudote heitenormid väikesõidukite süsinikdioksiidihelike vähendamist käsitleva ühenduse tervikliku lähenemisviisi raames, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 11 lõiget 8,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 kohaselt võivad väike- ja nišitootjad taotleda alternatiivseid heite vähendamise sihttasemeid, mis on seotud konkreetse tootja sõidukite heite vähendamise potentsiaaliga süsinikdioksiidi eriheite vähendamisel ning on kooskõlas toodetavate autotüüpide turu eripäraga.
- (2) Väiketootja heite vähendamise potentsiaali määramisel tuleks hinnata taotleja majanduslikku ja tehnoloogilist potentsiaali. Selleks peavad taotlejad esitama üksikasjaliku teabe oma majandustegevuse ning autodes kasutatavate süsinikdioksiidihelike vähendamise tehnoloogiate kohta. Nõutava teabe hulka kuuluvad taotlejale kergesti kättesaadavad andmed, mis ei tohiks põhjustada suuremat halduskoormust.
- (3) Ühtsuse tagamiseks väike- ja nišitootjalt nõutavate vähendamise sihttasemete vahel ning selleks, et vältida nende väiketootjate ebasoodsamasse olukorda panemist, kes vähendasid süsinikdioksiidi eriheite keskmisi tasemeid enne 2012. aastat, tuleks nimetatud tootjate süsinikdioksiidi eriheite sihttasemeid võrrelda võrdlusaluste süsinikdioksiidi eriheite keskmiste tasemetega aastal 2007. Vastavate andmete puudumisel tuleb sihttasemeid võrrelda süsinikdioksiidi eriheite keskmiste tasemetega 2007. aastale järgneval lähimal kalendriaastal.
- (4) Et võtta arvesse mõne väiketootja piiratud tootevalikut ning sellest tulenevat sõidukipargi heite vähendamise jõupingutuste piiratud ulatust, tuleks taotlejatele anda võimalus valida erandi tegemise perioodil üheaastase

- (5) Määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõige 4 lubab teataval nišitootjal kasutada alternatiivset eriheite sihttasemeid, mis on 25 % madalam kui nende süsinikdioksiidi eriheite keskmine tase 2007. aastal. Andmete puudumisel tootja eriheite keskmise taseme kohta 2007. aastal tuleks määrata võrdväärne eriheite sihttase 2007. aasta parimate saadaolevate süsinikdioksiidihelike vähendavate tehnoloogiate põhjal. Parimate kättesaadavate süsinikdioksiidihelike vähendamise tehnoloogiate kindlaks tegemiseks tuleks kasutada suurima võimsuse ja sõiduki massi suhet, et eristada teatava massiga autode turu eripära.

- (6) Et anda väike- ja nišitootjatele kindel võrdlusalus eriheite sihttasemete määramiseks, on koostatud loetelu Euroopa Liidu tootjatest ja nende süsinikdioksiidi eriheite keskmistest tasemetest 2007. aastal, millele eelnes ametlik konsulteerimine liikmesriikide ja peamiste sidusrühmadega, sealhulgas Euroopa (ACEA), Jaapani (JAMA) ja Korea (KAMA) autotootjate ühendustega ning Euroopa väiketootjate ühendusega (ESCA).

- (7) Erandi tegemise taotluses sisalduv teatav teave, eriti tootja tootearendust, prognoositud kulused ja äriühingu kasumlikkust mõjutavaid tegureid käsitlev teave, ei pea olema üldsusele kättesaadav, kui taolise teabe avaldamine kahjustaks tootja ärihuve. Komisjon avaldab erandite tegemist käsitlevad otsused Internetis.

- (8) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 280/2004/EÜ ⁽²⁾ artikliga 9 loodud kliimamuutuste komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

*Artikkel 1***Sisu**

Käesolevas määruses nähakse ette teave, mille tootjad peavad esitama selleks, et näidata, et erandi tegemise tingimused on määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 1 või artikli 11 lõike 4 kohaselt täidetud.

⁽¹⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 1⁽²⁾ ELT L 49, 19.2.2004, lk 1.

Artikkel 2

Mõisted

Lisaks määruse (EÜ) nr 443/2009 artiklites 2 ja 3 esitatud mõistetele kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „taotleja” – määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõikes 1 või artikli 11 lõikes 4 osutatud tootja;
- b) „sõiduki karakteristikud” – sõiduki omadused, sealhulgas mass, süsinikdioksiidi eriheide, istmete arv, mootori nimivõimsus, massivõimsus ja maksimumkiirus;
- c) „turu eripära” – teave sõiduki karakteristikute kohta ning nende sõidukitega, millele erandit taotletakse, otseselt konkureerivate autode nimetused ja hinnaklassid;
- d) „oma tootmisüksus” – tootmis- või koostetehas, mida kasutab ainult taotleja uute sõiduautode, sealhulgas vajaduse korral ekspordiks mõeldud sõiduautode tootmiseks või monteerimiseks üksnes antud tootja jaoks;
- e) „oma projekteerimiskeskus” – üksus, kus kogu sõiduki projekteeritakse ja välja töötatakse ning mis on taotleja kontrolli all ja üksnes tema kasutuses.

Artikkel 3

Erandi tegemise taotlus määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõigete 1 ja 4 kohaselt

1. Taotleja esitab määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 1 kohase erandi tegemise taotluse käesoleva määruse I lisas esitatud vormis, millele lisab käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 ja artiklis 5 ette nähtud teabe.
2. Taotleja esitab määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 4 kohase erandi tegemise taotluse käesoleva määruse II lisas esitatud vormis, millele lisab käesoleva määruse artikli 4 lõikes 2 ja artiklis 6 ette nähtud teabe.

Artikkel 4

Teave erandi tegemise tingimuste kohta

1. Taotleja esitab erandi tegemise tingimuste kohta järgmise teabe:
 - a) teave tootja või seotud tootjate rühma omandistruktuuri kohta koos III lisas toodud asjakohase deklaratsiooniga;
 - b) tootja puhul, kes taotleb erandit vastavalt määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõikele 1, või seotud tootjate rühma puhul, kes taotlevad erandit kooskõlas kõnealuse määruse artikli 11 lõike 1 punktiga b, või seotud tootjate rühma liikme puhul, kes taotleb erandit kooskõlas kõnealuse määruse artikli 11 lõike 1 punktiga c, liidus ametlikult re-

gistreeritud sõiduautode arv taotluse esitamise päevale eelnenud kolme kalendriaasta jooksul või vastavate andmete puudumisel üks alljärgnevast:

- kontrollitavatel andmetel põhinev hinnang taotleja poolt valmistatud autode arvu kohta, mis on registreeritud punktis b osutatud ajavahemiku jooksul;
- kui punktis b osutatud ajavahemiku jooksul autosid ei registreeritud, siis autode arv, mis registreeriti viimasel kalendriaastal, mille kohta on taolised andmed kättesaadavad.

2. Määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 4 kohast erandit taotlev taotleja peab esitama käesoleva artikli lõike 1 punktis b viidatud andmed ainult taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaasta kohta.

Artikkel 5

Eriheite sihttase ja heite vähendamise potentsiaal määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 2 kohaselt

1. Taotleja esitab 2007. aastal registreeritud sõiduautode süsinikdioksiidi eriheite keskmised tasemed juhul, kui nimetatud aasta süsinikdioksiidi eriheite keskmised tasemed ei ole loetletud käesoleva määruse IV lisas. Kui nimetatud teave ei ole kättesaadav, esitab taotleja 2007. aastale lähimal järgneval kalendriaastal registreeritud sõiduautode süsinikdioksiidi eriheite keskmised tasemed.
2. Taotleja esitab oma tegevuse kohta järgmise teabe:
 - (a) töötajate arv ja tootmisüksuste suurus ruutmeetrites taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaastal;
 - (b) tootmisüksuse tegevusmudel, milles on täpsustatud, milliseid projekteerimis- ja tootmistoiminguid teeb taotleja ja mis tehakse allhankega;
 - (c) seotud ettevõtjate puhul, kas tootjad kasutavad sama tehnoloogiat ja millised tegevused tehakse allhankega;
 - (d) taotluse esitamise päevale eelnenud viie aasta müüginahud, aastane käive, puhaskasum ning kulutused teadus- ja arendustegevusele ning seotud ettevõtjate puhul netoülekanDED emaettevõtjale;
 - (e) nende turu eripära;
 - (f) erandiga hõlmatavate autode kõikide versioonide hinnakiri taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaastal ning plaanikohaselt turule toodavate ja erandiga hõlmatavate autode eeldatav hinnakiri.

Kui taotluse esitab aastas enam kui 100 autot valmistav tootja, tuleb punktis d viidatud teabele lisada raamatupidamisaruanded, mis on ametlikult kinnitatud või mille on kinnitanud sõltumatu audiitor.

3. Taotleja esitab oma tehnoloogilise potentsiaali kohta järgmise teabe:

- a) 2007. aastal turule toodud sõiduautes kasutatud süsinikdioksiidiheite vähendamise tehnoloogiate loend või vastavate andmete puudumisel andmed 2007. aastale lähima järgneva aasta kohta või turule tulemist planeerivate tootjate puhul andmed aasta kohta, millal erand kehtima hakkab;
- b) heite vähendamise programmi raames sõiduautes kasutatud süsinikdioksiidiheite vähendamise tehnoloogiate loend ja nimetatud tehnoloogiate lisakulud iga taotluses sisalduva sõidukiversiooni kohta.

4. Taotleja esitab erandi tegemise perioodiks eriheite sihttaseme kooskõlas oma heite vähendamise potentsiaaliga. Taotleja võib esitada ka aastased eriheite sihttasemed.

Eriheite sihttase või aastased eriheite sihttasemed määratakse nii, et erandi lõppemise ajal olnud eriheite keskmist taset vähendatakse võrreldes lõikes 1 osutatud süsinikdioksiidi eriheite keskmise tasemega.

5. Taotleja poolt vastavalt määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 2 punktile d esitatud eriheite sihttase või aastased eriheite sihttasemed tuleb esitada koos uue sõidukipargi süsinikdioksiidi eriheite vähendamise programmiga.

Heite vähendamise programm peab sisaldama järgmist:

- a) taotleja sõidukipargis süsinikdioksiidiheite vähendamise tehnoloogiate rakendamise ajakava;
- b) liidus registreeritavate sõidukite hinnanguline arv aastas erandi tegemise perioodi ajal ning oodatav süsinikdioksiidi eriheite keskmine tase ja sõiduki keskmine mass;
- c) kui kasutatakse aastaseid eriheite sihttasemeid, siis selliste sõidukiversioonide süsinikdioksiidi eriheite taseme vähendamine aastate kaupa, mille puhul on rakendatud süsinikdioksiidiheite vähendamise tehnoloogiaid.

6. Taotleja eriheite sihttasemest või aastastest eriheite sihttasemetest kinnipidamist hinnatakse vastavalt määruse (EÜ) nr 443/2009 artiklile 9 erandi tegemise perioodi igal aastal.

Artikkel 6

Heite vähendamise sihttase erandi tegemiseks määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 4 kohaselt

1. Taotleja esitab 2007. aastal registreeritud sõiduaute süsinikdioksiidi eriheite keskmised tasemed juhul, kui nimetatud aasta süsinikdioksiidi eriheite keskmised tasemed ei ole loetletud käesoleva määruse IV lisas.

2. Lõikes 1 ette nähtud võrdlusaluseks olevate süsinikdioksiidi eriheite keskmiste tasemetega seoses kohaldatakse kooskõlas määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõikega 4 määratud heite vähendamise sihttasest.

3. Kui teave tootja süsinikdioksiidi eriheite keskmiste tasemetega 2007. aastal puudub, esitab taotleja teabe kõikide tema toodetavate autotüüpide karakteristikute kohta ning taotleja poolt toodetud selliste autode arvu, mis taotleja eelduste kohaselt registreeritakse liidus erandi tegemise esimesel aastal. Taotleja märgib kõikide autovariantide puhul, millisesse V lisas sisalduvas tabelis esitatud sõidukiklassi antud variant kuulub.

4. Eriheite sihttase arvutatakse igal aastal, võttes aluseks 25-protsendilise vähenemise iga V lisas nimetatud sõidukiklassi võrdlusalusest.

Artikkel 7

Komisjoni hinnang

1. Kui komisjon ei ole määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 1 või lõike 4 kohase täieliku taotluse ametlikust kättesaamisest alates üheksa kuu jooksul vastuväiteid esitanud, loetakse erandi tegemise taotluse asjaomased tingimused täidetuks. Kui komisjon leiab, et taotlus ei ole täielik, võidakse nõuda lisateave esitamist. Kui lisateave ei esitata nõudes ette nähtud ajavahemiku jooksul, võib komisjon taotluse tagasi lükata.

Taotluse tagasilükkamisel selle puudulikkuse tõttu või kui komisjon leiab, et esitatud eriheite sihttase ei vasta taotleja heite vähendamise potentsiaalile, võib taotleja erandi tegemiseks esitada täiendatud või muudetud taotluse.

2. Taotlused saadetakse trükitud ja elektroonilisel kujul ning adresseeritakse Euroopa Komisjoni peasekretariaadile aadressil 1049 Brüssel, Belgia, märkides „Määruse (EÜ) nr 443/2009 erand”. Elektrooniline versioon saadetakse I lisas osutatud üldpostkasti.

3. Kui taotluses sisalduv teave osutub valeks või ebatäpseks, tunnistatakse erandi tegemise otsus kehtetuks.

Artikkel 8

Üldsuse juurdepääs teabele

1. Taotleja, kes leiab, et taotluses esitatud teavet ei tohiks kooskõlas määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõikega 9 avaldada, märgib selle taotluses ära ning põhjendab, miks teabe avaldamine kahjustab taotleja ärihuve, sealhulgas intellektuaalse omandi õigust.

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001⁽¹⁾ artikli 4 lõikes 2 sätestatud erandit üldsuse dokumentidele juurdepääsuõiguse kohta kohaldatakse järgmist tüüpi teabele:

- a) artiklis 5 osutatud heite vähendamise programmi üksikasjad, eriti üksikasjad tootja tooteportfelli väljatöötamise kohta;

⁽¹⁾ EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43

- b) süsinikdioksiidiheite vähendamise tehnoloogiate eeldatav mõju tootmiskuludele, sõidukite ostuhinnale ja äriühingu kasumlikkusele.

Artikkel 9

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2011

Komisjoni nimel
president
José Manuel BARROSO

I LISA

Standardne erandi tegemise taotluse vorm, mille esitavad määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 1 tingimustele vastavad tootjad

Taotluse elektrooniline versioon saadetakse järgmisele e-posti aadressile:

EC-CO2-LDV-IMPLEMENTATION@ec.europa.eu

1. Tootja või seotud tootjate rühma nimi, aadress ja kontaktisik

Tootja nimi	Postiaadress	Kontaktisiku nimi	Kontaktisiku e-posti aadress	Kontaktisiku telefoninumber

2. Erandi tegemise kriteeriumid

2.1. Kas taotleja kuulub seotud tootjate rühma?

JAH (lisada III lisas esitatud deklaratsioon)

EI

2.2. Kas taotleja kuulub seotud tootjate rühma, kuid tal on oma tootmisüksused ja projekteerimiskeskus?

JAH (lisada III lisas esitatud deklaratsioon, vt punkt 2.3)

EI (vt punktid 2.4 ja 2.5)

2.3. Liidus registreeritud sõidukite arv, kui taotluses on viidatud sõltumatule tootjale või sellisele seotud tootjale, kellel on oma tootmisüksused ja projekteerimiskeskus

2.3.1. Ametlikud arvandmed taotluse esitamisele eelnenud kolme kalendriaasta jooksul

Aasta			
ELis registreeritud sõidukite arv			

2.3.2. Kui punktis 2.3.1 osutatud arvandmed seal viidatud ajavahemiku kohta puuduvad, siis kontrollitavatel andmetel põhinev hinnang

Aasta			
ELis registreeritud sõidukite arv			

2.3.3. Kui punktides 2.3.1 ja 2.3.2 osutatud arvandmed antud ajavahemiku kohta puuduvad, siis viimase sellise kalendriaasta arvandmed, mille kohta need andmed on kättesaadavad

Aasta	
ELis registreeritud sõidukite arv	

2.4. Kui taotluses on viidatud seotud tootjate rühmale, esitage palun järgmised andmed

Tootja nimi	Postiaadress	Kontaktisiku nimi	Kontaktisiku e-posti aadress	Kontaktisiku telefoninumber

- 2.5. Seotud tootjate rühma liidus registreeritud sõidukite arv, kui taotluses on viidatud seotud tootjate rühmale ja taotlejal ei ole oma tootmisüksusi ega projekteerimiskeskust

- 2.5.1. Ametlikud arvandmed taotluse esitamisele eelnenud kolme kalendriaasta jooksul

Aasta			
ELis registreeritud sõidukite arv			

- 2.5.2. Kui punktis 2.5.1 osutatud arvandmed seal viidatud ajavahemiku kohta puuduvad, siis kontrollitavatel andmetel põhinev hinnang

Aasta			
ELis registreeritud sõidukite arv			

- 2.5.3. Kui punktides 2.5.1 ja 2.5.2 osutatud arvandmed antud ajavahemiku kohta puuduvad, siis viimase sellise kalendriaasta arvandmed, mille kohta need andmed on kättesaadavad

Aasta	
ELis registreeritud sõidukite arv	

3. **Erandi tegemise soovitud kestus**

Kalendriaastate arv (maksimaalselt 5)	
---------------------------------------	--

4. **Ettepanek eriheite sihttaseme kohta, mis on arvatatud sõidukipargi keskmisena erandi tegemise perioodil, või eraldi eriheite sihttasemed aastaste heite vähendamiste puhul (g CO₂/km)**

Aasta					
Eriheite keskmine sihttase (g CO ₂ /km)					

5. **Ettevõtja andmed**

- 5.1. Süsinikdioksiidi eriheite keskmine tase 2007. aastal, kui see ei ole nimetatud IV lisas (või kui see ei ole kättesaadav 2007. aastale lähima järgneva kalendriaasta kohta)
- 5.2. Töötajate arv taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaastal
- 5.3. Tootmisüksuse suurus ruutmeetrites taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaastal
- 5.4. Müügitahud viiel taotluse esitamise päevale eelnenud aastal

Aasta					
Müügitahud					

- 5.5. Aastane käive viiel taotluse esitamise päevale eelnenud aastal

Aasta					
Käive					

- 5.6. Turu eripära

Teave kavandatavate toodete kohta, mis ei ole taotluse esitamise ajal turul kättesaadavad, esitatakse käesoleva taotluse konfidentsiaalses osas:

- a) sõiduki karakteristikud;
- b) otseselt konkureerivate sõidukite nimed ja hinnaklassid taotluse esitamise päevale eelnenud aastal;

- c) erandi alla kuuluma hakkavate sõidukite hinnakiri taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaastal või taotluse esitamise päevale lähimal aastal.

5.7. Tootmisüksuse tegevusmudeli lühikirjeldus

TAOTLUSE KONFIDENTSIAALNE OSA

5.8. Puhaskasum viiel taotluse esitamise päevale eelnenud aastal

Aasta					
Puhaskasum					

5.9. Kulutused teadus- ja arendustegevusele viiel taotluse esitamise päevale eelnenud aastal

Aasta					
Kulutused teadus- ja arendustegevusele					

5.10. Seotud ettevõtjate puhul netoülekanded emattevõtjale viiel taotluse esitamise päevale eelnenud aastal

Aasta					
Netoülekanded					

6. **Liidu turule toodavate taotleja valmistatud sõiduautode andmed**

6.1. Turu eripära

6.1.1. Sõiduki karakteristikud;

6.1.2. otseselt konkureerivate sõidukite nimed ja hinnaklassid taotluse esitamise päevale eelnenud aastal;

6.1.3. erandi alla kuuluvate sõidukite eeldatav hinnakiri.

7. **Taotleja tehnoloogiline potentsiaal**

7.1. Taotleja sõidukipargis 2007. aastal kasutatud süsinikdioksiidiheidet vähendavate tehnoloogiate loend;

7.2. kui punktis 7.1 osutatud loend ei ole kättesaadav, siis loend 2007. aastale lähima järgneva aasta kohta;

7.3. juhul kui taotlejad plaanivad tulla liidu turule, peab punktis 7.1 osutatud loend olema esimese erandi tegemise aasta kohta.

8. **Taotleja heite vähendamise programm**

8.1. Taotleja sõidukipargis süsinikdioksiidiheidete vähendamise tehnoloogiate rakendamise ajakava.

8.2. Sõidukipargi eeldatav keskmine erandi tegemise perioodil

8.2.1. Erandi tegemise perioodil Liidus registreeritud sõidukite arv aastas

8.2.2. Liidu turule toodavate sõidukite eeldatav keskmine mass

8.2.3. Liidu turule toodavate sõidukite eeldatav süsinikdioksiidi eriheite keskmine tase

8.3. Heite vähendamise programmi raames taotleja sõidukipargis kasutatavad süsinikdioksiidiheidete vähendamise tehnoloogiad.

8.4. Programmi raames kasutatavate tehnoloogiate lisakulud sõidukiversiooni kohta.

8.5. Kui kasutatakse aastaseid eriheite sihttasemeid, siis selliste sõidukiversioonide süsinikdioksiidi eriheite taseme vähenemine aastate kaupa, mille puhul on rakendatud süsinikdioksiidiheidete vähendamise tehnoloogiad.

II LISA

Standardne erandi tegemise taotluse vorm, mille esitavad määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 4 tingimustele vastavad tootjad

TAOTLUSE AVALIK OSA

1. Tootja või seotud tootjate rühma nimi, aadress ja kontaktisik

Tootja nimi	Postiaadress	Kontaktisiku nimi	Kontaktisiku e-posti aadress	Kontaktisiku telefoninumber

2. Erandi tegemise kriteeriumid

2.1. Kas taotleja kuulub seotud tootjate rühma?

JAH (lisada III lisas esitatud deklaratsioon, vt punkt 2.3)

EI (vt punkt 2.2)

2.2. Liidus registreeritud sõidukite arv, kui taotluses on osutatud sõltumatule tootjale.

2.2.1. Ametlikud arvandmed taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaasta jooksul

Aasta	
ELis registreeritud sõidukite arv	

2.2.2. Kui punktis 2.2.1 osutatud arvandmed seal viidatud ajavahemiku kohta puuduvad, siis kontrollitavatel andmetel põhinev hinnang

Aasta	
ELis registreeritud sõidukite arv	

2.2.3. Kui punktides 2.2.1 ja 2.2.2 osutatud arvandmed antud ajavahemiku kohta puuduvad, siis viimase sellise kalendriaasta arvandmed, mille kohta need andmed on kättesaadavad

Aasta	
ELis registreeritud sõidukite arv	

2.3. Kui taotluses on viidatud seotud tootjate rühmale:

2.3.1. seotud tootjate nimed;

2.3.2. liidus registreeritud sõidukite arv seotud tootjate rühma taotluse esitamise päevale eelnenud kalendriaastal;

Aasta	
ELis registreeritud sõidukite arv	

2.3.3. kui punktis 2.3.2 osutatud arvandmed ei ole kättesaadavad, siis arvandmed või kontrollitavatel andmetel põhinev hinnang viimase kalendriaasta kohta, mil vastavad andmed on kättesaadavad

Aasta	
ELis registreeritud sõidukite arv	

3. Taotleja valmistatud sõiduautode andmed

Teave kavandatavate toodete kohta, mis ei ole taotluse esitamise ajal turul kättesaadavad, esitatakse käesoleva taotluse konfidentsiaalses osas.

- 3.1. Süsinikdioksiidi eriheite keskmine tase 2007. aastal, kui see ei ole toodud käesoleva määruse IV lisas.
- 3.2. Kui andmed 2007. aasta kohta puuduvad, siis järgmised andmed:
 - (a) liidus registreeritud sõidukite arv või kontrollitavatel andmetel põhinev hinnang 2007. aastale lähima kalendri-aasta põhjal, kui taotluse esitamise ajal ei ole ametlikud arvandmed kättesaadavad;
 - (b) kõikide autotüüpide sõiduki karakteristikud;
 - (c) V lisas sätestatud sõidukiklasside alusel klassifitseeritud autode loend.

4. Eriheite sihttaseme vähendamine 25 % võrra 2007. aasta võrdlusalusega võrreldes

TAOTLUSE KONFIDENTSIAALNE OSA

5. Taotleja poolt liidu turule toodavate sõiduautode andmed (seoses tootjatega, kes ei ole loetletud IV lisas)

- 5.1. Kõikide autode sõiduki karakteristikud
 - 5.2. V lisas sätestatud sõidukiklasside alusel klassifitseeritud autode loend
 - 5.3. Eeldatav ELis registreeritud sõidukite arv erandi tegemise esimesel aastal
-

III LISA

Standardne omandistruktuuri deklaratsiooni vorm

Määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 1 punkt a

Käesolevaga kinnitan, et mul on seaduslik õigus esindada määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõikes 1 ette nähtud erandi tegemise taotluse esitamisel [nimi] (tootjat), kes ei kuulu nimetatud määruse artikli 3 lõike 2 kohaselt seotud tootjate rühma. Minu parimate teadmiste kohaselt võib [nimi] (tootja) taotleda määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõikes 1 ette nähtud erandi tegemist ning taotluses esitatud teave on tõene ja täpne. Lisatud on teave [nimi] (tootja) omandistruktuuri kohta.

Allkiri Kuupäev

[Tootja] direktor

Määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 1 punkt b või artikli 11 lõike 4 punkt a

Käesolevaga kinnitan, et mul on seaduslik õigus esindada määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 [lõigetes 1 ja 4] (*) ette nähtud erandi tegemise taotluse esitamisel [nimi] (tootjat), kes kuulub nimetatud määruse artikli 3 lõike 2 kohaselt seotud tootjate rühma. Minu parimate teadmiste kohaselt võib [nimi] (tootja) taotleda määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 [lõigetes 1 ja 4] (*) ette nähtud erandi tegemist ning taotluses esitatud teave on tõene ja täpne. Lisatud on teave [nimi] (tootja) omandistruktuuri kohta.

Allkiri Kuupäev

[Tootja] direktor

Määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 lõike 1 punkt c

Käesolevaga kinnitan, et mul on seaduslik õigus esindada määruse (EÜ) nr 443/2009 artiklis 11 ette nähtud erandi tegemise taotluse esitamisel [nimi] (tootjat), kes kuulub nimetatud määruse artikli 3 lõike 2 kohaselt seotud tootjate rühma, ent kellel on komisjoni määruse (EÜ) nr 000 artiklis 2 viidatud oma tootmisüksused ja projekteerimiskeskus. Minu parimate teadmiste kohaselt võib [nimi] (tootja) taotleda määruse (EÜ) nr 443/2009 artikli 11 [lõikes 1] ette nähtud erandi tegemist ning taotluses esitatud teave on tõene ja täpne. Lisatud on teave [nimi] (tootja) omandistruktuuri kohta.

Allkiri Kuupäev

[Tootja] direktor

(*) Märkida kohaldatav lõige.

IV LISA

Liidu süsinikdioksiidi eriheite keskmiste tasemete loend 2007. aastal tootjate kaupa

Tootja	Heite keskmine tase [g/km]	Tootja	Heite keskmine tase [g/km]
AIXAM	164,000	HONDA	157,613
ALPINA	219,932	HYUNDAI	162,046
AM GENERAL	357,000	ISUZU	176,133
ASTON MARTIN	377,860	IVECO	224,770
AUDI	184,752	JAGUAR	208,219
AUSTIN	450,000	KIA	157,239
AUTOMOBILES DANGEL	153,000	LAMBORGHINI	424,087
AVTOVAZ	216,632	LAND ROVER	250,399
BEAUFORD	208,000	LOTUS	208,399
BENTLEY	411,664	MAGYAR SUZUKI	156,280
BMW	171,684	MASERATI	354,687
BRABUS	246,000	MAZDA	172,568
BRONTO	233,000	MG	186,801
BUGATTI	577,667	MICHALAK	117,000
CATERHAM	236,088	MICROCAR	178,000
CHRYSLER	226,141	MITSUBISHI	174,649
CITROEN	142,536	MK SPORTSCARS	117,000
DACIA	154,650	MORGAN	202,324
DAIHATSU	153,070	NETHERLANDS CAR	141,061
DAIMLER	182,524	NISSAN	168,408
DIAMOND	260,000	OPEL	153,699
DONKERVOORT	194,000	OSV	135,915
DR MOTOR COMPANY	193,048	PERODUA	138,135
FERRARI	434,860	PEUGEOT	142,205
FIAT	141,496	PGO	201,767
FORD	149,343	PILGRIM	193,000
FUJI HEAVY INDUSTRIES	219,488	PORSCHE	287,710
GEELY	183,000	PROTON	155,185
GENERAL MOTORS	159,604	QUADZILLA	176,000
GM DAEWOO	160,071	QUATTRO	290,774
GUMPERT	342,000	RENAULT	146,893
GWM	253,480	ROLLS ROYCE	394,526
HC&E	220,000	ROVER	188,399

Tootja	Heite keskmine tase [g/km]
RUF	327,000
SAAB	190,444
SALVADOR CAETANO	224,000
SANTANA	165,965
SEAT	151,184
SHUANGHUAN	270,000
SKODA	149,387
SOVAB	233,822
SSANGYONG	223,430
SUZUKI	166,012

Tootja	Heite keskmine tase [g/km]
TATA	168,310
TIGER	244,000
TOYOTA	150,634
TVR	397,500
UAZ	314,000
VM	185,000
VOLKSWAGEN	162,152
VOLVO	189,616
WIESMANN	310,000

V LISA

Süsinikdioksiidheite võrdlusalus 2007. aastal saadaoleva parima tehnoloogia põhjal ning 25 % süsinikdioksiidi eriheite vähendamise sihttase iga sõidukiklassi kohta

Sõidukiklass	Massi (1) klass	Massivõimsuse klass	Heite võrdlusalus [g/km]	CO ₂ sihttase [g/km]
1	1	madal	108	81
2	1	keskmine	118	89
3	1	kõrge	153	115
4	2	madal	119	89
5	2	keskmine	138	104
6	2	kõrge	153	115
7	3	madal	121	91
8	3	keskmine	136	102
9	3	kõrge	150	113
10	4	madal	131	98
11	4	keskmine	144	108
12	4	kõrge	162	122
13	5	madal	147	110
14	5	keskmine	152	114
15	5	kõrge	179	134

(1) Töökorras auto mass, nagu on määratletud määruses (EÜ) nr 443/2009.

— Massi klassid vastavad järgmistele vahemikele (ümardatud lähima täisarvuni):

Massi klass	Vahemik [kg]
1	0–1 225 kg
2	1 226–1 375 kg
3	1 376–1 475 kg
4	1 476–1 625 kg
5	1 626+ kg

— Massivõimsuse klassid vastavad järgmistele vahemikele (ümardatud lähima täisarvuni):

Massivõimsuse klass	Vahemik [W/kg]
Madal	0–65 W/kg
Keskmine	66–85 W/kg
Kõrge	86+

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) nr 64/2011,**26. jaanuar 2011,****millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) ⁽¹⁾,võttes arvesse komisjoni 21. detsembri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1580/2007, millega kehtestatakse nõukogu määruste (EÜ) nr 2200/96, (EÜ) nr 2201/96 ja (EÜ) nr 1182/2007 rakenduseeskirjad puu- ja köögiviljasektoris, ⁽²⁾ eriti selle artikli 138 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

Määruses (EÜ) nr 1580/2007 on sätestatud vastavalt mitme-poolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay voozu tulemustele kriteeriumid, mille alusel kehtestab komisjon kindlad impordiväärtused kolmandatest riikidest importimisel kõnealuse määruse XV lisa A osas osutatud toodete ja ajavahemike puhul,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Käesoleva määruse lisas määratakse kindlaks määruse (EÜ) nr 1580/2007 artikliga 138 ette nähtud kindlad impordiväärtused.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub 27. jaanuaril 2011.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 26. jaanuar 2011

*Komisjoni nimel,
presidendi eest*

põllumajanduse ja maaelu arenduse peadirektor
José Manuel SILVA RODRÍGUEZ

⁽¹⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 350, 31.12.2007, lk 1.

LISA

Kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril

(EUR/100 kg)

CN-kood	Kolmanda riigi kood ⁽¹⁾	Kindel impordiväärtus
0702 00 00	JO	78,3
	MA	59,8
	TN	100,1
	TR	102,1
	ZZ	85,1
0707 00 05	EG	182,1
	JO	84,0
	TR	101,4
	ZZ	122,5
0709 90 70	MA	57,2
	TR	121,1
	ZZ	89,2
0709 90 80	EG	66,7
	ZZ	66,7
0805 10 20	AR	41,5
	BR	41,5
	EG	56,5
	MA	57,1
	TN	75,2
	TR	69,0
	ZA	41,5
	ZZ	54,6
0805 20 10	IL	217,9
	MA	70,8
	TR	79,6
	ZZ	122,8
0805 20 30, 0805 20 50, 0805 20 70, 0805 20 90	CN	69,9
	IL	67,5
	JM	94,5
	MA	110,1
	PK	51,5
	TR	70,4
	ZZ	77,3
	ZZ	77,3
0805 50 10	AR	45,3
	TR	57,2
	UY	45,3
	ZZ	49,3
0808 10 80	AR	78,5
	CA	88,5
	CL	81,7
	CN	90,8
	MK	46,1
	NZ	78,5
	US	137,9
	ZZ	86,0
0808 20 50	CN	48,5
	US	127,1
	ZA	85,5
	ZZ	87,0

⁽¹⁾ Riikide nomenklatuur on sätestatud komisjoni määruuses (EÜ) nr 1833/2006 (ELT L 354, 14.12.2006, lk 19). Kood „ZZ” tähistab „muud päritolu”.

IV

(EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid)

EFTA JÄRELEVALVEAMETI OTSUS

nr 191/09/COL,

22. aprill 2009,

millega seitsmekümnendat korda muudetakse riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, lisades uue peatüki langenud väärtusega varade käsitlemise kohta Euroopa Majanduspiirkonna pangandussektoris

EFTA JÄRELEVALVEAMET, ⁽¹⁾

väärtusega varade käsitlemise kohta ühenduse pangandussektoris, ⁽²⁾

VÖTTES ARVESSE Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, ⁽²⁾ eriti selle artikleid 61–63 ja protokoll nr 26,

ARVESTADES, et kõnealune teatis on oluline ka Euroopa Majanduspiirkonna jaoks,

VÖTTES ARVESSE EFTA riikide vahelist järelevalveameti ja kohtu asutamist käsitlevat lepingut, ⁽³⁾ eriti selle artiklit 24 ja artikli 5 lõike 2 punkti b,

ARVESTADES, et EMP riigiabi eeskirjade ühtne kohaldamine tuleb tagada kogu Euroopa Majanduspiirkonnas,

ARVESTADES, et järelevalve- ja kohtulepingu artikli 24 kohaselt jõustab järelevalveamet EMP lepingu riigiabi käsitlevad sätted,

ARVESTADES, et EMP lepingu XV lisa lõpus oleva peatüki „ÜLDIST” punkti II kohaselt peab järelevalveamet pärast komisjoniga konsulteerimist vastu võtma Euroopa Komisjoni poolt vastu võetud õigusaktidega kooskõlas olevaid õigusakte,

ARVESTADES, et järelevalve- ja kohtulepingu artikli 5 lõike 2 punkti b kohaselt avaldab järelevalveamet teateid või suuniseid küsimuste kohta, mida EMP leping käsitleb, kui see on sätestatud kõnealuses lepingus või järelevalve- ja kohtulepingus või kui järelevalveamet seda vajalikuks peab,

OLLES KONSULTEERINUD Euroopa Komisjoniga,

MEENUTADES riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, mille järelevalveamet kiitis heaks 19. jaanuaril 1994, ⁽⁴⁾

MEENUTADES, et järelevalveamet on kõnealuses küsimuses konsulteerinud EFTA riikidega 9. aprilli 2009. aasta kirja kaudu,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

ARVESTADES, et 25. veebruaril 2009 võttis Euroopa Ühenduste Komisjon (edaspidi „Euroopa Komisjon”) vastu teatise langenud

Artikkel 1

Riigiabi suuniseid muudetakse, lisades uue peatüki langenud väärtusega varade käsitlemise kohta EMP pangandussektoris. Uus peatükk on lisatud käesolevale otsusele.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Islandi Vabariigile, Liechtensteini Vürstiriigile ja Norra Kuningriigile.

⁽¹⁾ Edaspidi „järelevalveamet”.

⁽²⁾ Edaspidi „EMP leping”.

⁽³⁾ Edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping”.

⁽⁴⁾ Järelevalveameti suunised EMP lepingu artiklite 61 ja 62 ning järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 artikli 1 kohaldamise ja tõlgendamise kohta, mille järelevalveamet võttis vastu ja avaldas 19. jaanuaril 1994. Avaldatud *Euroopa Ühenduste Teatajas* (edaspidi „EÜT”) L 231, 3.9.1994, lk 1, ja EMP kaasandes nr 32, 3.9.1994, lk 1. Suuniseid (edaspidi „riigiabi suunised”) muudeti viimati 22. aprillil 2009. Riigiabi suuniste ajakohastatud versioon on avaldatud järelevalveameti veebisaidil: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁵⁾ ELT C 72, 26.3.2009, lk 1.

Artikkel 3

Ainult ingliskeelne tekst on autentne.

Brüssel, 22. aprill 2009

EFTA järelevalveameti nimel

president
Per SANDERUD

kolleegiumi liige
Kurt JÄGER

LISA

LANGENUD VÄÄRTUSEGA VARADE KÄSITLEMINE EMP PANGANDUSSEKTORIS ⁽¹⁾**1. Sissejuhatus**

- 1) Hulgi laenuuturgude toimimine on 2007. aasta keskpaigast alates olnud tugevalt häiritud. Selle tulemuseks on olnud pangandussektori likviidsuse kokkukuivamine ja pankade soovimatus üksteisele ja ettevõtjatele laiemalt laenu anda. Laenuuturu olukorra halvenemine viimase 18 kuu jooksul on süvendanud finantskriisi ning maailmamajandust on tabanud ränk langus.
- 2) Finantskriisi lahendust ja maailmamajanduse taastumist on raske ette kujutada ilma pangandussektori ja laiema finantsüsteemi stabiilsuse tagamiseta. Ainult siis taastub investorite usaldus ning pangad alustavad taas laenuandmist. Seetõttu on EMP riigid võtnud meetmeid oma pangandussektori stabiilsuse ning laenuandmise toetamiseks. Meetmed hõlmavad näiteks uue kapitali kaasamist riiklikest vahenditest ning valitsuse tagatise pankade võetud laenudele.
- 3) Mitu EMP riiki on teatanud kavatsusest täiendada oma olemasolevaid toetusmeetmeid, andes pankadele seoses väärtust kaotanud varadega teatavas vormis abi. Kõnealused teated koos Ameerika Ühendriikide sarnase algatusega on käivitunud EMPs laiema debati selle üle, kas selliste valitsuse toetusmeetmete vormis abi andmine pankadele on põhjendatud. Seoses kõnealuse debatiga on Euroopa Komisjoni talitused koostöös Euroopa Keskpannaga koostanud teatise, mis on kooskõlas EFTA järelevalveameti riigiabi suuniste käesoleva peatükiga ning põhineb eurosüsteemi 5. veebruaril 2009 esitatud soovitusel (vt 1. lisa).
- 4) Käesolevas peatükis keskendutakse küsimustele, mida EFTA riigid peavad langenud väärtusega varade suhtes võetavate toetusmeetmete kaalumisel, kavandamisel ja rakendamisel arvestama. Üldises plaanis hõlmavad kõnealused küsimused finantsstabiilsuse kindlustamist ja laenuandmise toetamist käsitlevate meetmete põhimõtteid; pangandussektori elujõulisust käsitlevaid pikemaajalisi kaalutlusi ja eelarve jätkusuutlikkust, mida tuleb arvestada toetusmeetmete võtmisel; ning vajadust ühtse ja kooskõlastatud, kogu EMPd hõlmava lähenemisviisi järele, et langenud väärtusega varade toetusmeetmete võtmisel oleksid tagatud võrdsed tingimused. Sellise kogu EMPd hõlmava lähenemisviisi raames antakse käesolevas peatükis ka konkreetsemaid juhiseid riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta toetusmeetmete võtmisel langenud väärtusega varade suhtes, keskendudes sellistele küsimustele nagu i) läbipaistvuse ja avalikustamise nõuded; ii) vastutuse jagamine riigi, sidusrühmade ja võlausaldajate vahel; iii) toetusesaajatele tehtavate soodustuste ühtlustamine avaliku poliitika eesmärkidega; iv) toetusmeetmete kavandamisel kohaldatavad põhimõtted, mis käsitlevad langenud väärtusega varade abikõlblikkust, hindamist ja haldamist, ning v) varade suhtes kohaldatavate toetusmeetmete, muude riigi toetusmeetmete ja pankade ümberkorraldamise vaheline seos.

2. Varade suhtes kohaldatavad toetusmeetmed kui finantsstabiilsuse kindlustamist ja laenuandmise toetamist käsitlevad meetmed

- 5) 2008. aastal EMP riikide välja kuulutatud päästepakettide esmane eesmärk on tagada finantsstabiilsus ja toetada laenuandmist reaalmajandusele. Praegu on liiga vara teha lõplikke järeldusi osutatud pakettide tõhususe kohta, kuid on selge, et tänu nendele on suudetud vältida finantssektori täielikku kokkuvarisemist ning on toetatud oluliste pankadevaheliste turgude toimimist. Teisalt on reaalmajandusele suunatud laenamise areng toetuspakettide väljakuulutamise järel olnud ebasoodus, kuna värskeimate andmete kohaselt on laenuandmine teravalt vähenenud. ⁽²⁾ Paljudes EMP riikides teatatakse massiliselt juhtumitest, kus ettevõtjad ei saa pangast laenu, ning tundub, et laenusamise karmistumist ei ole võimalik enam seletada ainult tsükliliste muutustega.
- 6) Kõige olulisem ebapiisava krediitdivoo põhjus on ebakindlus langenud väärtusega vara väärtuse ja asukoha suhtes, mis on tekitanud pangandussektoris probleeme finantskriisi algusest peale. Varade väärtusega seotud ebakindlus on pangandussektori usaldusväärsuse jätkuva õnnestamise kõrval nõrgestanud ka valitsuste seni võetud toetusmeetmete mõju. Näiteks pankade rekapiitalseerimine on pehmenanud varade väärtuse langust, kuid suurem osa kapitalipuhurist on pankadel kulunud selleks, et luua reservid varade väärtuse tulevase languse puhuks. Pangad on juba võtnud samme langenud väärtusega varade küsimuse lahendamiseks. Nad on varade väärtust märkimisväärselt

⁽¹⁾ Käesolev peatükk on kooskõlas Euroopa Komisjoni teatisega langenud väärtusega varade käsitlemise kohta ühenduse pangandussektoris.

⁽²⁾ Kuigi euroala ametlike andmete kohaselt püsib pankade laenuandmine ettevõtjatele siiani kõrgel tasemel, see suundumus siiski nõrgeneb. Kuupõhised kasvumäärad on 2008. aasta lõpupoolel selgelt langenud. 2008. aasta detsembris langes eraettevõtjatele antud laenude arv (laenuid mitterahalomeasutustele, välja arvatud valitsused) novembriga võrreldes 0,4 %.

alla hinnatud, ⁽¹⁾ võtnud meetmeid kahjumite piiramiseks varade ümberliigitamise kaudu oma bilansis ning pannud järk-järgult kõrvale lisakapitali oma maksevõime tugevdamiseks. Probleemi ei ole siiski suudetud piisaval tasemel lahendada ning majanduse ootamatult suure langusega kaasneb arvatavasti jätkuv ja ulatuslikum pangavarade krediidikvaliteedi halvenemine.

- 7) Varade suhtes kohaldatavad toetusmeetmed aitaksid otseselt lahendada pankade bilansi kvaliteediga seotud ebakindluse probleemi ning toetaksid seega usalduse taastumist kõnealuses sektoris. See aitaks ka vältida olukorda, kus panku tuleb korduvalt rekapitalizeerida, kuna reaalmajanduse halvenedes varade väärtuse languse ulatus laieneb. Seetõttu on mitu EMP riiki aktiivselt kaalumas muude meetmete täiendamiseks langenud väärtusega pangavaradega seotud abi andmist.

3. Pikemaajalised kaalutlused: pangandussektori elujõulisuse ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse taastamine

- 8) Toetusmeetmeid tuleb kavandada ja rakendada viisil, mis on finantsstabiilsuse tagamise ja laenuandmise toetamise esmaste eesmärkide saavutamiseks kõige tõhusam. Kõnealuses kontekstis on oluliseks küsimuseks toetusmeetmete võtmisel piisava osaluse tagamine, määrates kindlaks asjakohase hinnakujunduse ja tingimused. Vajaduse korral toimub see kohustusliku osalemise kaudu. Toetusmeetmete kavandamisel ja rakendamisel ei tuleks siiski piirduda ainult kõnealuste esmaste eesmärkidega. On oluline, et arvesse võetaks ka pikemaajalisi kaalutlusi.
- 9) Kui toetusmeetmeid ei teostata viisil, mis pakub vastavalt EFTA järelevalveameti riigiabi suunistele kaitset suurte konkurentsimoonutuste ohu eest pankade vahel (nii EFTA riikides kui ka piiriülel), sealhulgas vajaduse korral abisaajate ümberstruktureerimise kaudu, on tulemuseks struktuuriliselt nõrgem EMP pangandussektor, mis hakkab negatiivselt mõjutama majanduse tootmispotentsiaali. Samuti võib meetmete väärakendamine viia selleni, et valitsus peab korduvalt sekkuma sektoris toimuvasse, mille tagajärjena koormus riigirahandusele aina kasvab. Arvestades oletatavat riigi kohustuste ulatust, on osutatud ohud märkimisväärsed. Kõnealuse pikaajalise ohu piiramiseks peaks valitsuse sekkumine pangandussektorisse olema asjakohaselt suunatud ning sellega peaksid kaasnema sektori tegevust reguleerivad kaitsemeetmed, millega pankade stiimulid viiakse vastavusse riigi omadega. Need meetmed peaksid moodustama ühtse meetmete paketi, millega taastatakse vajaliku ümberkorraldamise alusel pangandussektori elujõulisus. Vajadust pangandussektori ümberkorraldamise järele vastutasuks valitsuse toetuse eest on üksikasjalikumalt arutatud riigiabi eeskirjade kontekstis allpool 5. ja 6. osas.
- 10) Samuti on toetusmeetmete kavandamise ja rakendamise kaalumisel oluline, et EFTA riigid arvestaksid eelarveraamistikku. Varade väärtuse allahindamise prognoositav kogusumma näitab, et varade suhtes kohaldatavate toetusmeetmete eelarvekulud (tegelikud, tingimuslikud või mõlemad) võivad olla suured nii absoluutarvudes kui ka suhtes EFTA riikide sisemajanduse koguprodukti (SKP). Varade suhtes kohaldatavate toetusmeetmete (ja muude meetmete) kaudu antav valitsuse abi ei peaks saavutama taset, mis sunniks tundma muret riigi rahanduse jätkusuutlikkuse, näiteks ülelaenamise või rahastamisprobleemide pärast. Osutatud kaalutlused on eriti olulised praeguses olukorras, kus eelarvepuudujääk ja riigivõlg suureneb ning võlakirjade väljastamisega seoses on palju lahendamata probleeme.
- 11) EFTA riikide eelarveseisundit tuleb lisaks arvesse võtta eriti siis, kui otsustatakse toetusmeetmetega hõlmatavate varade haldamise korra üle: varade ostmise, kindlustamise, vahetamise või nende võimaluste kombineerimise üle. ⁽²⁾ Eri lähenemisviisidel põhinevate toetusmeetmete mõju eelarve usaldusväärsusele ei pruugi oluliselt erineda, kuna finantsturud hindavad võimalikke kahjumeid alla tõenäoliselt samadel alustel. ⁽³⁾ Sellisel lähenemisviisil, mis nõuaks langenud väärtusega vara kohest ostmist, oleks siiski vahetu mõju eelarveseisundile ja rahastamisele. Kuigi iga EFTA riik valib ise viisi, kuidas langenud väärtusega vara hallata, võiks kaaluda ka kombineeritud meetmete võtmist,

⁽¹⁾ Alates 2007. aasta keskpaigast kuni 2009. aasta esimese kvartalini alla hinnatud varade väärtus on kokku 1 063 miljardit USA dollarit, sellest Ameerika Ühendriikides tegutsevate pankade osa on 737,6 miljardit dollarit ja Euroopas tegutsevate pankade osa 293,7 miljardit dollarit. Viimasena nimetatud summast on 68 miljardit dollarit seotud Šveitsiga. Vaatamata juba teatatud allahindamiste ulatusele prognoosib IMF, et pankade kogukahjum seoses varade langenud väärtusega ulatub tõenäoliselt 2 200 miljardi dollarini. Selle prognoosi aluseks on Ameerika Ühendriikidest pärinevate väärtpaperistatud hüpoteek-, tarbija- ja ärialaenude rahvusvahelised portfellid ja seda on kriisi algusest peale pidevalt tõstetud. Mõned turuasjatundjad arvavad, et kahjumid võivad olla oluliselt suuremad. Näiteks Nouriel Roubini, kes on pidevalt väitnud, et ametlikud prognoosid on liiga optimistlikud, on arvamusel, et ainuüksi Ameerika Ühendriikide kahjum võib ulatuda 3 600 miljardi dollarini.

⁽²⁾ Kõnealust korda selgitatakse üksikasjalikumalt 2. lisas.

⁽³⁾ Vara ostmise valitsuse poolt ei pea pikemas perspektiivis tähendama suuri eelarvekulusid, kui piisav osa omandatud varast on võimalik hiljem kasumlikult maha müüa (vt USA ja Rootsi näiteid 2. lisas). See tähendaks siiski eelnevat eelarvekulu, mis suurendaks brutoarvestuses riigivõlga ja valitsussektori rahastamisvajadust. Emissiooni teostamisega seotud probleemide lahendamiseks võib kasutada lähenemisviisi, mis põhineb riigivõla vahetamisel langenud väärtusega vara vastu, kuid see ei võimaldaks vältida mõju eelarve suhtarvudele ega riigivõla pakkumise suurenemist turul.

kus langenud väärtusega varad paigutatakse pankade bilansist ümber eraldi üksustesse (kas pankade sees või väljaspool neid), millele antakse mingis vormis riiklik tagatis. Selline lähenemiskiis on atraktiivne, kuna kätkeb endas vara ostmisega kaasnevaid eeliseid, taastades pangandussüsteemis usalduse, kuid piirates samal ajal vahetut mõju eelarvele.

- 12) Nappide eelarvevahendite kontekstis võib olla sobilik keskenduda toetusmeetmetele piiratud arvul pankades, mis on finantsüsteemi jaoks eriti tähtsad. Mõne EFTA riigi puhul võivad pankade vara suhtes kohaldatavate toetusmeetmete võtmise võimalusi oluliselt kitsendada riigi eelarvepiirangud ja/või pankade bilansi suurus võrreldes SKPga.

4. Vajadus ühise ja kooskõlastatud ning kogu EMPd hõlmava lähenemiskiisi järele

- 13) Toetusmeetmete teatavat vormi kaaludes tuleb finantsstabiilsust ja laenuandmist käsitlevad esmased eesmärgid ühitada vajadusega vältida pikaajalist kahju EMP pangandussektorile, EMP turule ja majandusele laiemalt. Seda on võimalik kõige tõhusamalt saavutada ühise ja kooskõlastatud, kogu EMPd hõlmava lähenemiskiisi kaudu, millel on järgmised laiemad eesmärgid:

- suurendada turul usaldust, ilmutades suutlikkust reageerida EMP tasandil tõhusalt finantskriisile ning luues võimaluse positiivse kõrvalmõju tekkeks EMP riikides ja finantsturgudel laiemalt;
- piirata negatiivse kõrvalmõju teket EMP riikides, keda esimesena toetusmeetmed kasutusele võtnud EMP riigi tegutsemise survest kaituma samal viisil, võides esile kutsuda EMP riikide omavahelise võistlemise toetuste andmisel;
- kaitsta EMP finantssteenuste turgu EMP riikide võetud toetusmeetmete järjepidevuse tagamise ja finantsproteksionismile vastuseismise kaudu;
- tagada riigiabi kontrollinõuete ja muude õigusnõuete järgimine toetusmeetmete järjepidevuse tagamise ning konkurentsimoontuste ja moraalse ohu minimeerimise kaudu.

- 14) Kooskõlastamine EMP riikide vahel oleks vajalik ainult üldisel tasandil ja samal ajal võiks säilida piisav paindlikkus, et võtta meetmeid, mis on koostatud eri pankade olukorda täpselt arvestades. Piisava eelkooskõlastamise puudumisel saavutatakse paljud osutatud eesmärgid ainult täiendavate riigiabi kontrollinõuete kaudu tagantjärele. Toetusmeetmete peamisi omadusi käsitlevad ühtsed suunised aitaksid seetõttu minimeerida riigiabi eeskirjade alusel tehtavatest hindamistest tulenevate paranduste ja kohanduste tegemise vajadust. Osutatud suunised esitatakse järgmistes osades.

5. Suunised, mis käsitlevad riigiabi eeskirjade kohaldamist varade suhtes kohaldatavate toetusmeetmete suhtes

- 15) Kõikidel pankadel on kohustus hinnata omandatud varadega seotud ohte ja tagada, et nad suudavad katta võimalikud kahjud.⁽¹⁾ Langenud väärtusega varade suhtes kohaldatavaid toetusmeetmeid võib aga pidada finantsstabiilsust toetavateks meetmeteks. Riigi võetud toetusmeetmed kujutavad endast riigiabi juhul, kui need vabastavad abi saava panga kohustusest kajastada langenud väärtusega varadest tulenevat kahjumit või võimaliku kahjumiga seotud reserve (või hüvitavad need) ja/või vabastavad normkapitali muudeks otstarveteks. See kehtib näiteks siis, kui langenud väärtusega varasid ostetakse või kindlustatakse turuhinnast kõrgema hinnaga või kui tagatise hind ei ole piisavalt suur, et hüvitada võimalik maksimaalne kohustus, mida riik peab tagatise raames täitma.⁽²⁾
- 16) Toetusmeetmete raames antav abi peaks siiski vastama abi vajalikkust, proportsionaalsust ja konkurentsimoontuste minimeerimist käsitlevatele üldpõhimõtetele. Selline abi võib märkimisväärselt moonutada konkurentsi abi saavate pankade ja muude pankade vahel ning abi saavate pankade vahel, kellel on erinevad vajadused. Pangad, kes abi ei saa, sest neil ei ole probleeme, võivad jõuda järeldusele, et nad peavad turul konkurentsis püsimiseks riigilt abi paluma. Samalaadset konkurentsimoontust võib esineda ka EMP riikide vahel: oht seisneb selles, et EMP riigid hakkavad toetuste andmisel omavahel võistlema (soovitakse päästa enda panku, arvestamata selle mõju teiste EMP riikide pankadele) ning toimub pööre finantsproteksionismi ja siseturgude killunemise suunas. Seetõttu tuleks toetusmeetmete kohaldamiseks kehtestada selgelt määratletud objektiivsed kriteeriumid, et üksikud pangad ei saaks põhjendamatu eelist.

⁽¹⁾ Pankadel on tavaliselt mitmesuguseid varasid: sularaha, finantsvarad (riigivõlakirjad, võlatagatised, kapitaliväärtpaberid, kaubeldavad laenu ja toorained), tuletisinstrumentid (vahetuslepingud ja optioonid), laenu, finantsinvesteeringud, immateriaalne põhivara ja materiaalne põhivara. Kahjum võib tekkida siis, kui vara müüakse alla arvestusliku väärtuse, kui vara väärtus langeb ja on vaja luua reservid võimalike kahjumite jaoks, või tagantjärele, kui tuluvood on tähtaja möödudes väiksemad kui arvestuslik väärtus.

⁽²⁾ Tagatist peetakse riigiabiks juhul, kui abi saav pank ei suuda turult leida sõltumatut erettevõtjat, kes oleks nõus andma samaväärse tagatise. Riigiabi suurus on riigile määratud netokohustuse ülemmäär.

17) EFTA järelevalveamet (edaspidi „järelevalveamet“) kehtestas finantsasutuste suunistes põhimõtteid, millega reguleeritakse riigiabi eeskirjade ja eeskätt EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b kohaldamist pankadele ülemaailmse finantskriisi olukorras suunatud toetusmeetmete suhtes.⁽¹⁾ Seejärel esitas järelevalveamet riigiabi suuniste uues peatükis üksikasjalikumad suunised kõnealuste põhimõtete kohaldamise kohta rekapiitalseerimise suhtes.⁽²⁾ Alljärgnevates suunistes, mis toetuvad samadele põhimõtetele, esitatakse langeva väärtusega varade suhtes kohaldatavate toetusmeetmete või -kavade olulisemad omadused, millest oleneb nende tõhusus ja mõju konkurentsile. Kõnealuseid suuniseid kohaldatakse võrdselt kõikide pankade suhtes, kellele toetust antakse, sõltumata nende individuaalsest olukorrast. Suuniste kohaldamine võib praktikas siiski erineda sõltuvalt abisaaja riskiprofiilist ja elujõulisusest. Suuniste põhimõtteid kohaldatakse *mutatis mutandis* juhul, kui vähemalt kaks EMP riiki kooskõlastavad omavahel meetmeid, et anda abi piiriülelsete tegutsevatele pankadele.

18) Käesolevate suunistega soovitakse määrata kindlaks kooskõlastatud põhimõtteid ja tingimused, millega tagatakse toetusmeetmete maksimaalne tõhusus EMP turul, võttes arvesse pikaajalist eesmärki taastada normaalsed turutingimused. Seejuures on suunised piisavalt paindlikud, et arvestada üksikjuhtude või riikide tasandil teatavaid erijooni või näha ette lisameetmeid või algatada menetlusi finantsstabiilsuse tagamiseks. Tõhusate toetusmeetmetega peaks olema võimalik tagada laenamise jätkumine reaalmajandusele.

5.1. *Probleemi ja lahenduste asjakohane tuvastamine: väärtuse langust käsitlev täielik läbipaistvus ja eelnev avalikustamine ning abikõlblike pankade eelhindamine*

19) Enne toetusmeetmete võtmist peab olema selgelt kindlaks tehtud panga varadega seotud probleemide ulatus, panga tegelik maksevõime enne toetuse saamist ning tema võimalused elujõulisuse taastamiseks, kusjuures nõuetekohaselt tuleb arvestada ka kõiki muid valikuvõimalusi, et lihtsustada vajalikku ümberkorraldusprotsessi, ennetada kõigile osalejatele pakutavate stiimulite moonutamist ning vältida riigi vahendite raiskamist, tagades, et toetusmeetmetega edendatakse naasmist tavaolukorda, kus reaalmajandusele antakse jälle laenu.

20) Vältimaks ohtu, et samad abisaajad vajavad korduvalt riigiabi, peaks langeva väärtusega vara suhtes antavat abi taotlejate pank täitma järgmised eeltingimused:

— abikõlblikud pangad peaksid abitaotlusi tehes esitama eelnevalt läbipaistvad ja täielikud andmed langenud väärtusega varade kohta, mille tarbeks toetusmeetmeid taotletakse, kasutades selleks sõltumatute ja tunnustatud ekspertide tõendatud ja asjaomaste järelevalveasutuste kinnitatud asjakohast hindamismenetlust kooskõlas osas 5.5 esitatud hindamispõhimõtetelega.⁽³⁾ Selline vara väärtuse langust käsitlevate andmete avalikustamine peaks toimuma enne valitsuse sekkumist. Selle alusel tuleks kindlaks määrata abisumma suurus ning varade üleandmisest tulenev panga kahjum;⁽⁴⁾

— üksikpanga abitaotluse esitamise järel tuleks kontrollida asjaomase panga tegevust ja bilansi ning hinnata panga kapitali adekvaatsust ja tema edasise elujõulisuse väljavaateid (elujõulisuse kontroll). Kontroll peab toimuma samaaegselt abikavaga hõlmatud langenud väärtusega varade tõendamise, kuid kuna tegemist on ulatusliku protsessiga, võib selle lõpule viia ka pärast seda, kui pank on abikavaga liitunud. Elujõulisuse kontrolli tulemused esitatakse järelevalveametile ning neid arvestatakse vajalike järelemeetmete hindamisel (vt 6. osa).

5.2. *Langeva väärtusega varadega seotud kulude jagamine riigi, aktsionäride ja võlausaldajate vahel*

21) Põhimõtteliselt peaksid pangad kandma võimalikult suure osa langeva väärtusega varadega seotud kahjumist. See eeldab esiteks langeva väärtusega varade kohta läbipaistvate ja täielike andmete eelnevat avalikustamist, varade väärtuse korrektset hindamist enne valitsuse meetmeid ning valitsusele mis tahes vormis toetusmeetme eest

⁽¹⁾ Järelevalveameti riigiabi suuniste VIII osa, „Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras“. Avaldatud EÜT L 17, 20.1.2011, lk 1, ja EMP kaasandes nr 3, 20.1.2011, lk 1. Järelevalveameti riigiabi suuniste ajakohastatud versioon on avaldatud järelevalveameti veebisaidil: <http://www.efasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

⁽²⁾ Järelevalveameti riigiabi suuniste VIII osa, „Finantsasutuste rekapiitalseerimine praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatute konkurentsimoonutuste vastu“. Avaldatud EÜT L 17, 20.1.2011, lk 1, ja EMP kaasandes nr 3, 20.1.2011, lk 1. Järelevalveameti riigiabi suuniste ajakohastatud versioon on avaldatud järelevalveameti veebisaidil: <http://www.efasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

⁽³⁾ „Läbipaistvus“ ja „täielike andmete“ all mõeldakse läbipaistvust riiklike ametiasutuste, sõltumatute ekspertide ja järelevalveasutuse suhtes, ilma et see piiraks kohustust avalikustada asjakohast koormuse jagamist hõlmatavate toetusmeetmete mõju pankade bilansile.

⁽⁴⁾ Abisumma võrdub varade üleandmise väärtuse (vastab tavaliselt nende tegelikule majanduslikule väärtusele) ja turuhinna vahega. Käesolevas peatükis tähendab kahjum varade üleandmise väärtuse ja varade arvestusliku väärtuse vahet. Tegelik kahjum saadakse tavaliselt teada alles hiljem.

makstavad asjakohast hüvitist, millega tagatakse aktsionäride võrdväärne vastutus ja kulude jagamine sõltumata sellest, milline mudel valiti. Kõik osutatud tegurid kokku peaksid tagama vastutuse jagamise sidususe eri vormis riigiabi meetmete puhul, võttes arvesse abimeetmete eripära.⁽¹⁾

- 22) Kui pärast langenuid väärtusega varade väärtuse nõuetekohast hindamist ja kahjumi kindlaksmääramist⁽²⁾ selgub, et pank oleks ilma riigi sekkumiseta tehniliselt maksevõimetu, tuleks määrata pangale pankrotihaldur või pank vastavalt EMP ja riiklikele õigusaktidele likvideerida. Sellises olukorras võib olla asjakohane pakkuda võlakirjade omanikele kaitset või garantiisid,⁽³⁾ et tagada finantsstabiilsus ja usaldusväärus.
- 23) Kui pangale pankrotihalduri määramine või likvideerimine ei ole finantsstabiilsuse seisukohast hea lahendus,⁽⁴⁾ võiks pankadele abi anda üksnes vajaliku miinimumiga piirduva tagatise või varade ostmise vormis, et nad oleksid võimelised oma tegevust jätkama, kuni on võimalik koostada kava, mis hõlmaks panga ümberkorraldamist või likvideerimist. Sellistes olukordades peaksid ka aktsionärid kahjumit kandma vähemalt seni, kuni panga kapitali adekvaatsus jõuab seadusega ettenähtud tasemele. Kaaluda võib ka riigistamise võimalust.
- 24) Kui kulude täielikku jaotamist ei ole võimalik eelnevalt saavutada, tuleks pangalt nõuda, et ta osaleks hiljem kahjumi või riskide katmisel näiteks tagastusklauslite kaudu. Kindlustuskava puhul võiks kasutada esmakahjumi klauslit, mis käsitleb panga kanda jäävat osa (tavaliselt vähemalt 10 %), ning ülejäänud kahjumi jagamise klauslit, mille kaudu pank osaleb teatava protsendi ulatuses (tavaliselt vähemalt 10 %) võimalikes muudes kahjudes.⁽⁵⁾
- 25) Üldiselt on nii, et mida vähem pank eelnevalt kuludes osaleb, seda suurem peab olema aktsionäride panus hiljem, kusjuures hüvitamine peab toimuma valitsuse kahjumi panga aktsiateks muutmise kaudu ja/või võttes muid täiendavaid hüvitamisemeetmeid, millega piiratakse konkurentsimoonutusi võimalike ümberkorralduste hindamisel.

5.3. Toetusmeetmetes osalemiseks pankadele pakutavate stiimulite ühtlustamine avalike eesmärkidega

- 26) Langenuid väärtusega varade suhtes kohaldatavate abikavadega liitumiseks peaks üldiselt kehtestama kuuekuulise tähtaja alates abikava väljakuulutamise riigi poolt. Nii on võimalik piirata pankade võimalusi viivitada kohustuslike andmete esitamise lootes, et hiljem antaks veelgi suuremat toetust. Samal ajal tagatakse pankade probleemide kiire lahendamine enne, kui majanduslangus jõuab olukorda veelgi halvendada. Kuuekuulise tähtaja jooksul oleks pankadel võimalus esitada andmed abikõlblike varade kohta, mille suhtes toetusmeetmeid taotletakse, võimalusega toetusmeetmeid pikendada.⁽⁶⁾
- 27) Vajaduse korral tuleb luua asjakohased mehhanismid tagamaks, et valitsuse meetmetes osalevad pangad, kes vajavad abi kõige rohkem. Sellised mehhanismid võiksid hõlmata kohustuslikku osalemist abikavas ning peaksid vähemalt nägema ette kohustuse avalikustada andmed järelevalveasutustele. Kõiki pankasid siduv kohustus teatada oma varadega seotud probleemide ulatusest aitab kaasa abikava vajalikkuse ja ulatuse kindlaksmääramisele EFTA riikide tasandil.
- 28) Kui osalemine ei ole kohustuslik, võib kavas lisada asjakohaseid stiimuleid (näiteks tagatiste või õiguste andmine praegustele aktsionäridele, et neil oleks tulevikus võimalus osaleda erakapitali osaluse suurendamises soodsamatel tingimustel), millega lihtsustatakse pankade osalemist, kahjustamata läbipaistvust ja avalikustamist, väärtuse õiglast hindamist ning vastutuse jagamist käsitlevate põhimõtete järgimist.
- 29) Pärast kuuekuulise tähtaja möödumist on kavaga ühinemine võimalik ainult erandjuhtudel ja pangast mittesõltuvatel ettenägematutel asjaoludel⁽⁷⁾ ning sel juhul kohaldatakse rangemaid tingimusi, nagu suurem hüvitis riigile ja/või suuremad kompensatsioonimeetmed.

⁽¹⁾ Langeva väärtusega varade suhtes kohaldatavaid toetusmeetmeid võib mingil määral võrrelda kapitalisüstidega, kuivõrd nende abil on võimalik katta kahjumit ja mõjutada normkapitali. Toetusmeetmete puhul on riigi risk siiski suurem ja see on seotud langeva väärtusega vara hõlmava portfelliga, mis ei saa mingisugust otsest kasu panga muudest vahenditest ja kasumit tootvast tegevusest; lisaks sellele on risk suurem kui riigi võimaliku osaluse puhul pangas. Kuna langeva väärtusega varadega seotud riskid on suuremad ja nendest potentsiaalselt saadav kasum on piiratud, peaks selle eest saama suuremat hüvitist kui kapitalisüstide eest.

⁽²⁾ Varade arvestuslikku väärtust võrreldakse üleandmise väärtusega (st nende tegeliku majandusliku väärtusega).

⁽³⁾ Tavaliselt aktsionäridele siiski kaitset pakkuma ei peaks. Vt komisjoni otsused NN 39/08 (Taani likvideerimisabi Roskilde pangale) ja NN 41/08 (Ühendkuningriigi päästmisabi Bradford & Bingley'le).

⁽⁴⁾ Näiteks juhul, kui pank ei ole tema suuruse või tegevusala tõttu võimalik juhtida haldus- või kohtumenetluse vahendusel või likvideerimise kaudu ilma, et sellele oleks ohtlikke süsteemseid tagajärgi teistele finantsasutustele või reaalmajandusele laenu andmisele. Sellisel juhul on vajalikud rahapoliitika eest vastutava ja/või järelevalveasutuse põhjendused.

⁽⁵⁾ Asjaomast taset võivad mõjutada ka muud tegurid, näiteks suurem hüvitis. Peale selle tuleb märkida, et tagantjärele makstavad hüvitised tasutakse alles mitu aastat pärast seda, kui meetmed on võetud, ja need võivad seetõttu pikendada langenuid väärtusega varade hindamisega seotud ebakindlust. Eelhindamisel põhinevate tagastusklauslite puhul sellist probleemi ei ole.

⁽⁶⁾ Juhul kui toetusmeetmetega hõlmatud vara maksetähtaeg saabub hiljem.

⁽⁷⁾ „Ettenägematud asjaolud“ on asjaolud, mida ettevõtja juhtkond ei saanud mingil juhul ette näha, kui ta tegi otsuse mitte osaleda abikavas tähtaja jooksul. Ettenägematu asjaolu ei ole ettevõtja juhtkonna hooletuse või eeskumuse või ettevõtja kontserni otsuse tagajärg. See on olukord, mis on erakorraline ka praeguse kriisi tingimustest sõltumata. EFTA riigid, kes soovivad sellistele asjaoludele toetuda, peavad edastama järelevalveametile kogu vajaliku teabe.

- 30) Juurdepääs toetusmeetmetele peaks alati sõltuma pankade tegevust reguleerivate piirangute järgimisest. Abi saavate pankade suhtes tuleks kohaldada kaitsemeetmeid, millega tagatakse, et abi kapitalimõjusid kasutatakse laenude andmiseks, mis vastavad äriliste kriteeriumite alusel ja ilma diskrimineerimiseta asjakohaselt nõudlusele ning millega ei rahastata kasvustrateegiat (eelkõige korralikult toimivate pankade ostmist), mis kahjustaks teisi konkurente.
- 31) Kaaluda tuleks ka dividendipoliitikal piirangute seadmist ja juhtkonna palkadele ülempiiri määramist. Pankade tegevust reguleerivate piirangute kindlaksmääramisel tuleks lähtuda nende proportsionaalsuse hindamisest, võttes arvesse eri tegureid, mis võivad mõjutada ümberkorraldamise vajadust (vt 6. osa).

5.4. Varade abikõlblikkus

- 32) Toetust vajavate abikõlblike varade ulatust kindlaks määrates tuleb leida tasakaal järgmiste eesmärkide vahel: vahetu finantsstabiilsuse tagamine ja turu normaalse toimimise taastamise tagamine keskpikas perspektiivis. Tundub, et väärtusetu vara (nt Ameerika Ühendriikide hüpoteegiga tagatud väärtpaberid, nendega seotud riskifondid ja tuletisinstrumendid), mis on käivitanud praeguse finantskriisi ning suures osas muutunud ebalikviidseteks või mille väärtust on tulnud märkimisväärselt alla hinnata, on suurim põhjus, miks pankade elujõulisusse suhtutakse ebakindluse ja skepsisega. Kui abikõlblike varade hulka kuuluksid ainult sellised varad, siis piiraks see riigi võimalikke kahjusid ja aitaks kaasa konkurentsimoontuste ennetamisele. ⁽¹⁾ Kui toetusmeetmete kohaldamisala on liiga kitsas, siis on aga olemas oht, et pangandussektori usaldusväärsust ei suudeta taastada, kuna EMP riikidel ja pankadel on erinevad probleemid ning väärtuse langus on nüüdseks ulatuslikult tabanud ka muid varasid. Seetõttu on vaja pragmaatilist ja paindlikku lähenemisviisi, mis tagaks, et muude varade suhtes oleks samuti võimalik kohaldada asjakohasel määral toetusmeetmeid, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud.
- 33) EMPs on toetusmeetmete kohaldamiseks sobivate langenud väärtusega varade kindlaksmääramiseks ühtset ja kooskõlastatud lähenemisviisi vaja selleks, et ennetada EMP riikide vahelisi ja EMP pangandussektori siseseid konkurentsimoontusi ning anda mitmes riigis tegutsevatele pankadele vähem põhjust kasutada riikide pakutavaid toetusmeetmeid spekulatsiooniks. Selleks et tagada kõigis EMP riikides abikõlblike varade määramisel järjepidevus, tuleks välja töötada vararühmad, mis peegeldavad olemasoleva vara väärtuse languse ulatust. Üksikasjalikumad suunised selliste vararühmade kohta on esitatud 3. lisas. Selliste vararühmade kasutamine lihtsustaks pankade ning nende riskiprofiilide võrdlemist EMPs. EFTA riikide otsustada jääks sel juhul, millised vararühmad kuuluvad abikava kohaldamisalasse ja millises ulatuses, samal ajal kui järelevalveamet vaatab läbi valitud varade väärtuse languse ulatuse.
- 34) Välja tuleb töötada proportsionaalne lähenemisviisi, mis võimaldaks EFTA riigil, kelle pangandussektorit mõjutavad ka muud tegurid, mis ohustavad kogu finantsstabiilsust (näiteks kinnisvaramulli lõhkemine), ilma koguseliste piiranguteta laiendada abikõlblikkust teatavate selgelt kindlaks määratud ja kõnealusele süsteemsele ohule vastavatele vararühmadele, esitades nõuetekohased põhjendused.
- 35) Võimalik on kaaluda veelgi paindlikumat lähenemisviisi, mis annaks pankadele võimaluse vabaneda eespool osutatud abikõlblikkuse tingimustele mittevastavatest langenud väärtusega varadest, ilma et oleks vaja esitada täiendavaid põhjendusi. See hõlmaks toetusmehhanismis osaleva panga koguvaradest maksimaalselt 10–20 % ning arvesse võetaks EFTA riikide ja pankade olukorra eripära. Toetusmeetmed ei tohiks siiski hõlmata varasid, mille väärtust ei saa praegu pidada langenuks. Toetusmeetmete eesmärk ei ole pakkuda piiramatut kindlustust majanduslanguse võimalike tulevaste tagajärgede vastu.
- 36) Üldiselt tuleks lähtuda põhimõttest, et mida laiemad abikõlblikkuse kriteeriumid kehtestatakse ja mida suurem on kõnealuste varade osa panga portfelist, seda põhjalikumad peavad olema ümberkorraldus- ja parandusmeetmed põhjendamatute konkurentsimoontuste vältimiseks. Igal juhul ei kaalu järelevalveamet toetusmeetmete võtmist selliste varade suhtes, mis on kantud abi saava panga bilanssi pärast abikava väljakuulutamisele eelnenud konkreetset tähtaega. ⁽²⁾ Vastasel korral võib tulemuseks olla varade enda huvides kasutamine ja vastuvõetamatu moraalse ohu suurenemine, kuna pankadel on suurem ahvatlus jätta laenuandmise ja muude investeringutega seotud ohud tulevikus asjakohaselt hindamata ning seega korrata samu vigu, mis on põhjustanud praeguse kriisi. ⁽³⁾

5.5. Abikõlblike varade väärtuse hindamine ja hinnakujundus

- 37) Konkurentsi põhjendamatut moonutamist vältimiseks ja EMP riikide vahelise võistluse ennetamiseks toetuste andmisel on oluline töötada välja sobiv ja järjepidev lähenemisviisi, mille abil oleks võimalik hinnata varade väärtust, sealhulgas keerukate ja vähelikviidsete varade väärtust. Väärtuse hindamisel tuleks järgida EMP tasandil kehtestatud

⁽¹⁾ Tundub, et sellise lähenemisviisi valis USA Citigroupi ja Bank of America puhul.

⁽²⁾ Üldiselt on järelevalveamet arvamusel, et määrates ühtse ja objektiivse tähtaja, milleks võiks olla 2008. aasta lõpp, tagatakse pankadele ja EMP riikidele võrdsed tingimused.

⁽³⁾ Tulevaste varadega seotud ohtude suhtes antavat riigiabi on võimalik vajaduse korral käsitleda järelevalveameti riigiabi suuniste alusel, tuginedes eeskätt riigi garantiisid käsitlevale peatükile ja peatükile, mis käsitleb riigiabi meetmete ajutist raamistikku, et toetada praeguses finants- ja majanduskriisis juurdepääsu rahastamisele.

üldist meetodit ning järelevalveamet peaks seda eelnevalt EFTA riikide seas igati kooskõlastama, et tagada toetusmeetme maksimaalne tõhusus ning vähendada moonutuste ohtu ja spekulatsioonide kahjustavat mõju, eeskätt mitmes riigis tegutsevate pankade puhul. Samuti võib vaja minna alternatiivseid meetodeid, et arvesse võtta erilisi asjaolusid, mis on seotud näiteks asjakohase teabe kättesaadavusega, tingimusega, et tagatakse sama suur läbipaistvus. Igal juhul peaksid abikõlblikud pangad hindama oma portfelle igapäevaselt ning edastama korrapärase ja lühikeste ajavahemike tagant teavet riiklikele ametiasutustele ja järelevalveasutustele.

- 38) Kui varade väärtuse hindamine osutub eriti keerukaks, võib kaaluda selliste alternatiivsete lähenemisviiside kasutamist nagu nn hea panga loomine, mille raames riik ostab langenud väärtusega varade asemel ära säilinud väärtusega varad. Alternatiivseks lahenduseks võib olla panga riigi omandisse võtmine (ka riigistamine), mille puhul varade väärtuse hindamine toimuks aja jooksul ümberkorraldamise või nõuetekohase likvideerimise käigus, kõrvaldades nii igasuguse ebaselguse asjaomaste varade tegeliku väärtuse suhtes. ⁽¹⁾
- 39) Esimese sammuna tuleks varad hinnata võimaluse korral nende praeguse turuhinna alusel. Üldiselt kujutavad endast riigiabi kõik juhtumid, kus abikavaga hõlmatavate varade üleandmisel on kasutatud turuhinnast kõrgemat hinda. Praegune turuväärtus võib käesolevas olukorras siiski olla üpris erinev asjaomaste varade arvestuslikust väärtusest või turu puudumisel võib turuhinna määramine olla võimatu (teatavate varade puhul võib väärtus olla isegi null).
- 40) Teiseks on langenud väärtusega varadele abikava raames määratav väärtus (nn üleandmise väärtus) toetava mõju saavutamiseks paratamatult kõrgem kui praegused turuhinnad. Selleks et abi kokkusobivuse hindamine oleks järjepidev, lähtub järelevalveamet üleandmise väärtusest kui sobivast võrdluspunktist, mis peegeldab varade pikaajalist majanduslikku väärtust (st tegelikku majanduslikku väärtust) rahavoogude ja pikemate ajavahemike alusel ning näitab, et abisumma langeb kokku nõutava miinimumiga. Teatavate vararühmade suhtes tuleks võimaluse korral kaaluda ühtse allahindamise kohaldamist, et ühtlustada selliste varade tegelikku majanduslikku väärtust, mis on nii keerukad, et nende tulevast arengust on võimatu täpselt prognoosida.
- 41) Sellest tulenevalt peaks varade ostu või varade kindlustamist ⁽²⁾ käsitlevate meetmete üleandmise väärtuse aluseks olema nende tegelik majanduslik väärtus. Peale selle tagatakse riigile piisav hüvitis. Kui EFTA riigid peavad tehnilise maksevõimetuse vältimiseks vajalikuks kasutada varade üleandmise väärtust, mis ületab nende tegelikku majanduslikku väärtust, on abi osakaal meetmes vastavalt suurem. See on lubatud ainult siis, kui sellega kaasneb ulatuslik ümberkorraldamine ja selliste tingimuste kehtestamine, mis võimaldavad osutatud lisaabi hilisemat tagasinõudmist näiteks tagastusmehhanismi kaudu.
- 42) Hindamismenetlus peaks nii turuväärtuse, tegeliku majandusliku väärtuse kui ka riigile makstava hüvitise puhul järgima 4. lisas loetletud juhtpõhimõtteid ja menetlusi.
- 43) Hinnates EFTA riikide esitatud toetusmeetmete hindamismeetodeid ja nende rakendamist üksikjuhtumitel, võib järelevalveamet konsulteerida hindamiskspertidega. ⁽³⁾ Järelevalveamet võtab hindamismeetodite järjepidevuse tagamiseks arvesse ka olemasolevate ELi tasandi asutuste erialateadmisi.

5.6. Toetusmeetmetega toetatavate varade haldamine

- 44) Kõige asjakohasema mudeli pankade vabastamiseks langenud väärtusega varadest peavad valima EFTA riigid, valides 4. osas esitatud võimaluste vahel, pidades sealjuures silmas varade väärtuse langemise probleemi ulatust, iga asjaomase panga olukorda ja eelarvelisi kaalutlusi. Riigiabi kontrolli eesmärk on tagada, et valitud mudeli omadused oleksid välja töötatud selliselt, et tagatud oleks võrdne kohtlemine ja välditaks konkurentsi põhjendamatu moonutamist.
- 45) Kuigi abimeetmete täpsem hinnakujunduse kord võib olla erinev, ei tohiks selle erijooned avaldada tuntuvat mõju asjakohasele koormuse jagamisele riigi ja abi saavate pankade vahel. Korrektsel hindamisele tuginedes peaks varahaldusettevõtja, kindlustusseltsi või „segalahenduse” rahastusmehhanism tervikuna tagama, et pank võtab enda kanda sama osakaalu kahjumist. Selles kontekstis võib kaaluda tagastusklauslite kasutamist. Üldiselt peavad kõik kavad tagama, et abi saavad pangad kannavad varade üleandmisel tekkinud kahjumit (vt ka punkt 50 ja joonealune märkus nr 11).
- 46) Milline mudel ka ei valitaks, tuleb selleks, et pangal oleks lihtsam keskenduda oma elujõulisuse taastamisele, ja võimalike huvide konfliktide vältimiseks tagada abi saava panga ja tema langenud väärtusega varade selge funktsionaalne ja organisatsiooniline eraldamine üks teisest; eeskätt tuleks eraldada nii nende juhtimine, personal kui ka kliendid.

⁽¹⁾ Nii juhtuks näiteks siis, kui riik vahetaks varad riigi võlakirjade vastu nende nominaalväärtuse ulatuses, kuid saaks vastu tingimuslikud tagatised panga omakapitali kohta, mille väärtus on langenud väärtusega varade lõplikust müügihinnast.

⁽²⁾ Kindlustusmeetme korral on üleandmise väärtuseks kindlustatud summa.

⁽³⁾ Järelevalveamet kasutab hindamiskspertide arvamust sarnaselt muude riigiabi menetlustega, mille raames tal on õigus kasutada väliskspertide abi.

5.7. Menetluslikud aspektid

- 47) Üksikasjalikud juhised käesolevate suuniste mõju kohta riigiabi menetlusele nii esialgse abist teatamise kui ka vajaduse korral ümberkorralduskavade hindamise seisukohast on esitatud 5. lisas.

6. Järelemeetmed – ümberkorraldus ja elujõulisuse taastamine

- 48) Eespool esitatud põhimõtted ja tingimused moodustavad raamistiku varade toetusmeetmete väljatöötamiseks kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Käesolevas olukorras seatakse riigiabi meetmete eesmärgiks tagada miinimumiga piirduv ja vähimal määral konkurentsi moonutava mõjuga toetus eraldi rühmadesse kuuluvate varadega seonduvate riskide kõrvaldamiseks abi saavates pankades, et valmistada ette tugev kandepind ilma riigi toetuseta pikaajalise elujõulisuse taastamisele. Kuigi langenud väärtusega varade käsitlemine eespool kirjeldatud põhimõtete kohaselt on pankade elujõulisuse taastamiseks vajalik samm, ei piisa ainult sellest osutatud eesmärgi saavutamiseks. Olenevalt oma konkreetsest olukorrast ja majanduslike näitajatest peavad pangad võtma ka ise asjakohaseid meetmeid, et vältida sarnaste probleemide kordumist ja tagada jätkusuutlik kasumlikkus.
- 49) Riigiabi eeskirjade kohaselt, eelkõige päästmise ja ümberkorraldamisega seotud eeskirjade kohaselt on selline varade toetamine käsitletav struktuurimeetmena ning nõuab kolme tingimuse hoolikat hindamist: i) abisaaja piisav panus langenud väärtusega varade programmi kuludesse; ii) asjakohane tegevus, mis tagab elujõulisuse taastamise, ja iii) konkurentsimoonutuste heastamiseks vajalikud meetmed.
- 50) Esimese tingimuse täitmine peaks üldjuhul saavutatama eelmistes peatükkides esitatud nõuete täitmisega, eelkõige avalikustamise, väärtuse hindamise, hinnakujunduse ja koormuse jagamisega. See tagab, et abisaaja panus katab vähemalt kogu varade riigile üleandmisega seoses tekkiva kahjumi. Kui see ei ole praktikas võimalik, võib erandkorras abi siiski lubada, kui ülejäänud kahele tingimusele seatakse rangemad nõuded.
- 51) Elujõulisuse taastamisele esitatavad nõuded ja konkurentsimoonutuste heastamiseks võetavate meetmete vajadus määratakse kindlaks iga juhtumi puhul eraldi. Tuleks tähele panna, et varade toetamine võib aidata kaasa teisest tingimusest tuleneva eesmärgi saavutamisele, st vajadusele taastada pikaajaline elujõulisus. Elujõulisuse kontroll peaks pärast igakülget hindamist ja võimalike riskitegurite arvesse võtmist tõendama, milline on panga tegelik ja prognoositav kapitali adekvaatsus. ⁽¹⁾
- 52) Hinnates varade toetusmeetmete esialgse lubamise järel vajaliku ümberkorralduse ulatust, tugineb järelevalveamet järgmistele kriteeriumidele: järelevalveameti riigiabi suunistes pankade rekapiitalseerimise kohta sätestatud kriteeriumid; panga nende varade osakaal, mille jaoks toetust antakse; selliste varade üleandmishind võrreldes turuhinnaga; langenud väärtusega varadele antava toetuse erijooned; riigi riskipositsiooni kogusuurus panga riskiga kaalutud varade puhul; abi saava panga probleemide laad ja tekkepõhjused; panga ärimudeli ja investeerimisstrateegia usaldusväärsus. Arvesse võetakse ka mis tahes täiendavat riigitagatise andmist või riigipoolset rekapiitalseerimist, et saada abi saava panga olukorrast täielik ülevaade. ⁽²⁾
- 53) Pikaajaline elujõulisus tähendab, et pank on võimeline ellu jääma ilma riigi toetuseta, mis eeldab selget kava selle kohta, kuidas kogu riigilt saadud kapital välja osta ja riigitagatistest loobuda. Olenevalt kõnealuse hinnangu tulemustest tuleb ümberkorralduse raames põhjalikult läbi vaadata panga strateegia ja tegevus, sealhulgas näiteks keskendumine põhitegevusele, ärimudelite ümberorienteerimine, allüksuste või tütarettevõtjate sulgemine või nende loovutamine, muutused varade ja kohustuste haldamises ja muud muutused.
- 54) Eeldatakse, et põhjalikku ümberkorraldust on vaja juhul, kui osas 5.5 ja 4. lisas sätestatud põhimõtete kohaselt teostatud langenud väärtusega varade asjakohase hindamise tulemusel leitakse, et ilma riigi sekkumiseta on omakapital negatiivne või ettevõtja tehniliselt maksejõuetu. Sellisele põhjaliku ümberkorralduse vajadusele osutavad üldjuhul korduvad abitaotlused ja eespool kirjeldatud üldpõhimõtetest kõrvalekaldumine.
- 55) Põhjalik ümberkorraldus on nõutav ka juhul, kui pank on eelnevalt saanud juba mis tahes vormis riigiabi, mis kas aitab kaasa kahjumi katmisele või vältimisele või mis on suurem kui 2 % panga riskiga kaalutud koguarvest, võttes nõuetekohaselt arvesse iga abisaaja olukorra eripära. ⁽³⁾
- 56) Elujõulisuse taastamiseks nõutavate mis tahes meetmete ajastamisel võetakse arvesse asjaomase panga konkreetset olukorda, samuti pangandussektori olukorda tervikuna, ning vajalike kohandustega ei viivitata põhjendamatult.

⁽¹⁾ Tagada tuleb ka järelevalveameti riigiabi suuniste punktis 40, „Finantsasutuste rekapiitalseerimine praeguses finantskriisis”, esitatud kriteeriumide täitmine kohaldatavas ulatuses.

⁽²⁾ Nende pankade puhul, mis on varasema riigiabi tulemusena juba kohustatud koostama ümberkorralduskava, tuleb sellises kavas nõuetekohaselt arvesse võtta uut abi ja kirjeldada kõiki valikuid alates ümberkorraldamisest kuni nõuetekohase likvideerimiseni.

⁽³⁾ Käesoleva punkti kohaldamisel ei võeta arvesse osalemist heakskiidetud laenu tagatiskeemis, mille puhul ei ole tagatist olnud tarvis kahjumi katteks realiseerida.

- 57) Kolmandaks tuleb kaaluda vajalike kompensatsioonimeetmete ulatust, võttes arvesse abist tulenevaid konkurentsimoonutusi. See võib hõlmata ettevõtja kasumlike üksuste või tütarettevõtjate suuruse vähendamist või nende loovutamist või äritegevuse laiendamist piiravate kohustuste võtmist.
- 58) Eeldatakse, et kompensatsioonimeetmed on vajalikud, kui abi saav pank ei täida eespool sätestatud, eelkõige avalikustamisele, väärtuse hindamisele, hinnakujundusele ja koormuse jagamisele esitatavaid tingimusi.
- 59) Järelevalveamet hindab nõutavate kompensatsioonimeetmete ulatust, tuginedes hinnangule, mille ta on andnud abist tulenevatele konkurentsimoonutustele, ja eelkõige järgmistele teguritele: abi kogusumma (sealhulgas tagatis- ja rekaptaliseerimismeetmetest saadud abi); meetmest kasu saavate langenud väärtusega varade maht; varast tuleneva kahjumi osakaal; panga üldine usaldusväärsus; toetusmeetmetega hõlmatud varade riskiprofiil; panga riskijuhtimise kvaliteet; maksevõime suhtarvude tase abi puudumisel; abi saava panga turupositsioon ja panga turul tegutsemise jätkumisest tulenevad konkurentsimoonutused; abi mõju pangandussektori struktuurile.

7. Lõppsäte

- 60) Käesolevat riigiabi suuniste peatükki kohaldatakse alates selle vastuvõtmise kuupäevast, võttes arvesse viivitamatut tegutsemist nõudnud finants- ja majandusolukorda.
-

1. LISA

EUROSÜSTEEMI SUUNISED PANGA VARADE TOETUSMEETMETE KOHTA

Eurosüsteem on kindlaks määranud seitse peamist põhimõtet, millest lähtuda panga varade toetamiseks meetmete võtmisel:

- *finantsasutuste abikõlblikkus*, mis peaks olema vabatahtlik; vahendite piiratuse korral võivad prioriteediks olla finantsasutused, mille langenud väärtusega varade osakaal on suur;
- suhteliselt lai abikõlblike varade määratlus;
- *abikõlblike varade väärtuse hindamine*, mis on läbipaistev, lähtub soovitatavalt teatavatest lähenemisviisidest ja ühistest kriteeriumidest, mille võtavad vastu kõik EMP riigid, ning põhineb järgmisel: sõltumatute kolmandate isikute ekspertarvamused; selliste mikrotasandi sisendeid kasutavate mudelite rakendamine, millega prognoositakse oodatava kahjumi majanduslikku väärtust ja tõenäosust; varade arvestusliku väärtuse ühtne allahindamine, kui turuväärtuse hinnang on eriti raskendatud või kui olukord nõuab kiiret reageerimist;
- *riskide jagamise* piisav tase kui mis tahes abikava vajalik koostisosa, mille eesmärk on piirata valitsuse kulusid, anda osalevatele finantsasutustele õigeid stiimuleid ja säilitada asjakohaste finantsasutuste jaoks võrdsed võimalused;
- varade toetusmeetmete piisavalt pikk kestus, mis võib ühtida abikõlblike varade tähtjastruktuuriga;
- *finantsasutuste juhtimine*, mis peaks jätkuma äripõhimõtete kohaselt, ning selliste kavade soodustamine, millega nähakse ette hästi määratletud väljumisstrateegiad, ning
- riiklike toetuskavade *sõltuvusse seadmine* mõõdetavatest näitajatest, nagu kohustuse võtmine jätkata laenuandmist, mis vastab ärilike kriteeriumide alusel asjakohaselt nõudlusele.

2. LISA

Erinevad mõeldavad lähenemisviisid varade toetamiseks ja kogemused nn rämpspanga lahenduste kasutamisega Ameerika Ühendriikides, Rootsis, Prantsusmaal, Itaalias, Saksamaal ja Šveitsis

I VÕIMALIKUD LÄHENEMISVIISID

Põhimõtteliselt võib toetusmeetmetega toetatavate varade haldamisel kaaluda kahte laiemat lähenemisviisi:

- langenud väärtusega varade eraldamine kvaliteetsetest varadest kas asjaomases pangas või pangandussektoris tervikuna. Kaaluda võib selle lähenemisviisi eri variante. Iga panga jaoks võib luua varahaldusettevõtja (nn rämpspank või riskikaitse), andes langenud väärtusega varad üle eraldiseisvale juriidilisele isikule, kusjuures varade haldamist jätkaks kas raskustes olev pank ise või eraldiseisev üksus ning võimalik kahjum jagataks panga toimiva osa ja riigi vahel. Teine võimalus on, et riik loob iseseisva asutuse (sageli nimetatakse seda koondpangaks (*aggregator bank*)), mis ostab langenud väärtusega varad kas ühelt pangalt või kogu pangandussektorilt tervikuna, võimaldades seega pankadel pöörduda tagasi tavapärase laenude andmise juurde, ilma et neid enam koormaks varade allahindluse risk. See lähenemisviis võib hõlmata ka eelnevat riigistamist, kus riik võtab oma kontrolli alla kas teatavad või kõik pangad sektoris ja seejärel eraldab nende kvaliteetsed varad nn rämpsvaradest;
- varade kindlustuskeem, mille puhul pangad jätavad langenud väärtusega varad oma bilanssi, kuid riik annab neile kahjumite katteks hüvitist. Varade kindlustamise puhul jäävad langenud väärtusega varad panga bilanssi ning riik hüvitab pankadele kahjumi kas osaliselt või täielikult. Varade kindlustamise puhul on spetsiifiliseks küsimuseks see, kuidas määrata väga erinevate ja keeruliste varade puhul kindlaks asjakohane kindlustuspreemia, mille aluseks peaks põhimõtteliselt olema kindlustatud varade väärtuse hindamise ja riski väljendavate näitajate teatav kombinatsioon. Teine probleem on see, et olukorras, kus kindlustatud varad on pigem jaotunud arvukate pankade vahel kui koondunud mõnesse suuremasse pankas, on kindlustuskeeme tehniliselt raske hallata. Viimaks tuleb märkida, et kindlustatud varade jäämine pankade bilanssi teeb võimalikuks huvide konflikti ja ei anna seda olulist psühholoogilist mõju, mida avaldaks panga kvaliteetsete varade selge eraldamine rämpsvaradest.

II KOGEMUSED RÄMPSPANKADEGA

Ameerika Ühendriikides loodi 1989. aastal riigi omandis oleva varahaldusettevõtjana Resolution Trust Corporation (RTC). RTC ülesandeks tehti selliste varade (peamiselt kinnisvaraga seotud varade, sealhulgas hüpoteeklaenude) likvideerimine, mis kuulusid hoiuste ja laenude kriisi (1989–1992) tagajärjel järelevalveameti (Office of Thrift Supervision) poolt maksevõimetuks kuulutatud hoiu-laenuühistutele. RTC võttis üle ka endise föderaalne eluasemelaenude pangandusnõukogu (Federal Home Loan Bank Board) kindlustusfunktsioonid. Ajavahemikus 1989. aastast kuni 1995. aasta keskpaigani lahendas Resolution Trust Corporation kas sulgemise teel või muul viisil 747 hoiuasutuse probleeme, kelle varade kogumaksumus ulatus 394 miljardi USA dollarini. 1995. aastal anti selle ülesanded üle föderaalne hoiuste kindlustamise korporatsiooni (Federal Deposit Insurance Corporation) hoiustamisasutuste kindlustusfondile (Savings Association Insurance Fund). Kulud maksumaksjale moodustasid hinnanguliselt kokku 124 miljardit dollarit 1995. aasta hindades.

RTC tegutses nn omakapitali partnerlusprogrammide kaudu. Igasse omakapitalipartnerluse kuulus erasektori partner, kes omandas osaluse varakogumis. Osalus varade portfelliges võimaldas RTC-l saada kasu portfelliinvestorite saavutatud äärmiselt heast tootlusest. Lisaks võimaldasid omakapitalipartnerlused saada RTC-l kasu oma erasektori partnerite juhtimis- ja likvideerimisalastest jõupingutustest ning struktuur aitas tagada meetmete parema kooskõlastamise kui tellija ja töövõtja suhetes tavaks. Omakapitalipartnerluste eri vormid on järgmised: koordineerimisfond (Multiple Investment Fund) (piiratud ja valikulise osalejate ringiga ning määratlemata varade portfelliga), N-seeria ja S-seeria hüpoteegi usaldusühingud (Mortgage Trusts) (korraldab kindlaksmääratud varade portfelli enampakkumisi), maafond (Land Fund) (teenib kasumit pikaajaliste sissenõudmiste ja maa arenduse pealt) ja JDC partnerlus (JDC Partnership) (peamise partneri valik toimub konkursi vormis, milles lähtutakse kindlustamata või küsitava väärtusega nõuetest).

Rootsis asutati 1992.–1993. aasta finantskriisi lahendamise poliitika raames finantsasutuste halbade laenude haldamiseks kaks pangavarade haldamise korporatsiooni – Securum ja Retriva. Raskustes oleva panga varad jaotati kvaliteetseteks varadeks ja rämpsvaradeks ning rämpsvarad anti seejärel üle ühele varade haldamise korporatsioonidest, peamiselt Securumile.⁽¹⁾ Rootsi programmi üks oluline tunnusjoon oli sundida pankasid oodatavaid laenukahjumeid täielikult avalikustama ning kinnisvarale ja muudele varadele realistlikke väärtusi määrama. Sel eesmärgil karmistas

⁽¹⁾ Vt Bergström, Englund ja Thorell (2002) ja Heikensten (1998a ja 1998b).

finantsjärelevalveamet oma eeskirju tõenäoliste laenukahjumite määramise ja kinnisvara väärtuse hindamise kohta. Toetust taotlevatele pankadele kuuluva kinnisvara ühtse hindamise saavutamiseks moodustas finantsjärelevalveamet hindamisnõukogu, kuhu kuulusid kinnisvaraekspertid. Nõuetekohasuse kontrollimise käigus varadele omistatud madal turuväärtus aitas tõhusalt kaasa varade väärtuse ühtlustamisele. Kuna turuosalised ei arvanud, et hinnad võiksid sellest tasemest allapoole langeda, jätkati kauplemist.⁽¹⁾ Mõlemad pangavarade haldamise korporatsioonid osutasid pikas perspektiivis edukaks selles mõttes, et finantsüsteemi toetamise eelarvelise kulu tasakaalustas laias laastus tulu, mida pangavarade haldamise korporatsioonid said oma valduses olevate varade likvideerimise eest.

Prantsusmaal loodi 1990ndatel piiramatu riigitagatise avalik-õiguslik asutus, et see võtaks üle Crédit Lyonnais' rämpsvarad ja likvideeriks need aja jooksul. Rämpspank finantseeris varade soetamist Crédit Lyonnais'lt võetud laenuga. Seetõttu sai kõnealune pank vältida varadega seotud kahjumi kajastamist ja vabastada riskiga kaalutud varade ulatuses kapitali, sest tänu riigi tagatisele oli rämpspangal võimalik kasutada 0 % riskikaalu. Euroopa Komisjon kiitis rämpspanga heaks kui ümberkorraldamisabi. Selle mudeli üks eripära oli toimiva ja rämpspanga selge eraldamine, et vältida huvide konflikti, ja kasumlikkuse taastamise (*retour à meilleure fortune*) klausel, mille rakendamise kaudu sai riik kasu toimiva panga kasumist. Mõne aasta möödudes pank erastati edukalt. Varade arvestuslikus väärtuses rämpspangale üleandmine kaitses siiski aktsionäre kahjumi kandmise vastutuse eest ja tõi aja jooksul riigi jaoks kaasa suured kulud.

Mõni aasta hiljem jagati Itaalias Banco di Napoli toimivaks ja rämpspangaks pärast seda, kui olemasolevad aktsionärid olid kahjumi enda kanda võtnud ja riigikassa oli panga vajalikus ulatuses rekapitalizeerinud, et varustada ta käibevahenditega. Banco di Napoli rahastas juba allahinnatud, kuid ikka veel langeva väärtusega varade omandamist rämpspanga poolt keskpangalt saadud ja subsideeritud laenuga, millele riigikassa oli andnud vastugarantii. Rämpsvaradest vabastatud pank erastati aasta hiljem. Nii Credit Lyonnais' kui ka Banco di Napoli juhtumi puhul ei kandnud riigikassa rämpsvarade omandamisega otsest eelarvelist kulu, mis oleks ületanud pankadele antud kapitali.

Saksamaal on hiljuti kasutatud rämpspanga leebemat vormi liidumaa pankade (*landesbanken*) rämpsvarade käsitlemiseks. SachsenLB juhtumi korral müüdi abisaaja tegutseva ettevõtjana pärast seda, kui varade tähtajani hoidmise eesmärgil oli umbes 17,5 miljardi euro väärtuses rämpsvarasid kantud eriotstarbelisse varakogumisse. Endine omanik (Saksimaa liidumaa) andis kahjumile tagatise, mis moodustas umbes 17 % nimiväärtusest, mida stressitesti kohaselt peeti võimaliku kahjumi absoluutseks maksimumiks (baasjuhtumi puhul hinnati kahjumit ainult 2 %-le). Uus omanik võttis enda kanda suurema osa refinantseerimisest ja kattis ülejäänud osa riskist. Eeldati, et abisumma suureneb vähemalt 4 %-ni, st määrani, mida prognoositi halvimas stsenaariumis. WestLB juhtumi puhul suunati 23 miljardi euro suurune varade portfelli eriotstarbelisse varakogumisse ja sellele anti 5 miljardi euro suurune riigi tagatis, et katta võimalik kahjum ja kaitsta bilanssi IFRSi standardite kohase varade väärtuse korrigeerimise eest. See võimaldas WestLB-l kõrvaldada oma bilansist volatiilse turu mõju varadele. Riigile maksti tagatise eest 0,5 % tasu. Riskikaitse on endiselt jõus ja seda käsitletakse riigiabina.

Šveitsis on valitsus loonud uue fondi, millesse UBS on kandnud rämpsvarade portfelli, mille väärtusele andis enne üleandmist hinnangu kolmas isik. Fondi rahastamise tagamiseks tegi Šveits kõigepealt UBSi kapitalisüsti (UBSi aktsiate vastu vahetatavate võlakirjade vormis), mille UBS kohe maha kandis ja fondile üle andis. Fondi rahastamise ülejäänud osa tagati Šveitsi Riigipangalt saadud laenuga.

1990ndate lõpupoole ei olnud Tšehhi pankade laenuitingimused ettevõtjatele väga siduvad. See kahjustas Tšehhi panku tõsiselt ja 1990ndate lõpus pidi valitsus nende päästmiseks sekkuma. Pangandussektori elujõulisuse taastamiseks võeti ulatuslikke meetmeid pankade bilansside puhastamiseks.

1991. aasta veebruaris asutas Tšehhi valitsus konsolideerimispanga (Konsolidační banka, KOB) et võtta pangandussektorilt üle enne 1991. aastat kogunenud rämpslaenu, näiteks plaanimajanduselt päritud võlad, eriti võlad, mis olid tekkinud kaubavahetusest Nõukogude blokiga. 2001. aasta septembris muudeti eriotstarbeline pank agentuuriks, mis pidi katma ka „uute innovaatiliste“ laenudega (eriti nn erastamislaenude, maksetähtaja ületanud laenude ja pettuse teel võetud laenudega) seotud rämpslaenu.

⁽¹⁾ See on teravas kontrastis Jaapani poliitikaga, millega omistati nn rämpsvaradele liiga kõrged väärtused, mille tulemusel sisuliselt külmutati kinnisvaraturg umbes aastakümneks.

Alates 1991. aastast vabastati rämpslaenudest suuremad pangad ja alates 1994. aastast liikus rõhuasetus väiksematele pankadele. Eelkõige põhjustasid Tšehhi pangandussüsteemis teatavaid pingeid Kreditní banka kokkuvarisemine 1996. aasta augustis ja sellele järgnenud osaline pangapaanika Agrobankas. Asjaomaste programmide tulemusel suurenes riigi osalus panganduses vaid ajutiselt 1995. aastal ja uuesti 1998. aastal Agrobanka tegevusloa tihistamise tõttu. Kokkuvõttes suurenes valitsuse osa panganduses 1994. aasta 29 %-lt 1995. aasta lõpuks 32 %-le.

Lisaks kiideti väikeste pankade toetamiseks 1997. aastal heaks veel üks programm — stabilisatsiooniprogramm. Programmi põhimõtteks oli ebakvaliteetsete varade asendamine likviidsete vahenditega kuni 110 % ulatuses iga osaleva panga kapitalist. Selleks ostis spetsiaalne äriühing Česká finanční kőigepealt ebakvaliteetsed varad pangalt ära ja seejärel toimus 5–7 aasta jooksul varade jääkväärtuse tagasiost. Programmiga ühines kuus panka, kuid viis neist arvati kriteeriumidele mittevastamise tõttu programmist välja ja lõpetasid seejärel oma äritegevuse. Seega ei olnud stabilisatsiooniprogramm edukas ja see peatati.

1998. aasta lõpuks oli välja antud 63 panga tegevusluba (60 neist enne 1994. aasta lõppu). 2000. aasta septembri lõpuks jätkas äritegevust 41 panka ja välispankade filiaali, 16 suhtes rakendati erikorda (8 olid likvideerimisel ja 8 suhtes oli käimas pankrotimenetlus), 4 olid ühinenud teiste pankadega ning ühe välispanka tegevusluba oli tühistatud, sest ta ei olnud oma tegevust alustanud. Allesjäänud 42 finantsasutusest (sh CKA) kuulusid 15 panka kodumaise kapitali kontrolli alla ja 27 välismaise kapitali kontrolli alla (sh välispankade tütarettevõtjad ja filiaalid).

2000. aasta mais jõustusid muudetud pankroti- ja võlausaldajatega kokkuleppele jõudmise seadus ning avalike oksjonite seadus, mille eesmärk oli kiirendada pankrotimenetlusi ning tasakaalustada võlausaldajate ja võlgnike õigusi, lubades spetsialiseerunud ettevõtjatel või juriidilistel isikutel tegutseda pankrotimenetluses usaldusisikutena ning nähes ette võimaluse kohtuväliste lahenditeni viivateks läbirääkimisteks.

3. LISA

Abikõlblike vararühmade määratlus ning langenuid väärtusega varade ja panga äritegevuse täielik avalikustamine**I ABIKÕLBLIKE VARARÜHMADE MÄÄRATLUS**

Pankade langenuid väärtusega finantsvara rühmade määratlus peaks toimima ühise nimetajana ja põhinema kategooriatel, mida juba kasutatakse järgmistes valdkondades:

- 1) usaldatavusnormatiividele vastav aruandlus ja väärtuse hindamine (Baseli 3. samm = kapitalinõude direktiivi XII lisa; finantsaruanne FINREP ja adekvaatsuse aruanne COREP);
- 2) finantsaruandlus ja väärtuse hindamine (eelkõige IAS 39 ja IFRS 7);
- 3) spetsiaalne erakorraline aruandlus krediidikriisi kohta: läbipaistvust käsitlev IMFi, FSFi, Roubini ja CEBSi töö.

Kehtivate aruandlus- ja väärtuse hindamise kategooriate kui ühise nimetaja kasutamine vararühmade määratlemisel:

- väldib pankade mis tahes täiendavat aruandluskoormust,
- võimaldab hinnata iga üksiku panga langenuid väärtusega vararühmi EMP ja üleilmsete prognooside alusel (mis võivad olla asjakohased majandusliku väärtuse kindlaksmääramisel teataval ajahetkel) ja
- annab objektiivsed (tõendatud) lähtepunktid langenuid väärtusega varade hindamiseks.

Eelnevat arvesse võttes soovib järelevalveamet kasutada langenuid väärtusega varadele antava toetuse ja majandusliku väärtuse kindlaksmääramisel lähtepunktina järgmisi finantsvarade rühmi:

Tabel 1

I Struktureeritud finants- ja väärtpaperistatud tooted					
Toote liik	Raamatupidamisarvestuse liik	Kava väärtuse hindamise alus			Märkused
		Turuväärtus	Majanduslik väärtus	Üleandmisväärtus	
1	Elamukinnisvaraga seotud hüpoteeklaenu-dega tagatud väärtpaperid (RMBS)	FVPL/AFS (*)			Täiendav jaotus järgmise põhjal: geograafiline piirkond, toote osade eelisõigus, reitingud, riskantsete või Alt-A laenudega seotud või muud alusvarad, tähtaeg / emissiooni kuupäev, hüvitised ja mahakandmised
2	Ärikinnisvaraga seotud hüpoteeklaenu-dega tagatud väärtpaperid (CMBS)	FVPL/AFS			
3	Hajutatud tagatisega võlaobligatsioonid (CDO)	FVPL/AFS			
4	Varadega tagatud väärtpaperid (ABS)	FVPL/AFS			
5	Ettevõtete võlad	FVPL/AFS			
6	Muud laenud	FVPL/AFS			
			Kokku		
II Väärtpaperistamata laenud					
Toote liik	Raamatupidamisarvestuse liik	Kava väärtuse hindamise alus			Märkused
		Kulud (**)	Majanduslik väärtus	Üleandmisväärtus	
7	Äri-laenu	HTM/L&R (*)	Kulud (**)		Täiendav jaotus järgmise põhjal: geograafiline piirkond, vastaspoole risk (PD), krediidi-riski maandus (tagatis) ja tähtjastruktuurid; hüvitised ja mahakandmised
8	Eluasemelaenu	HTM/L&R	Kulud		
9	Muud laenud füüsilistele isikutele	HTM/L&R	Kulud		

	Toote liik	Raamatupida- misarvestuse liik	Kava väärtuse hindamise alus			Märkused
			Kulud (**)	Majanduslik väärtus	Üleandmis- väärtus	
			Kokku			

(*) FVPL (*fair value through profit and loss*) = õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad varad = kauplemisportfelli + õiglase väärtuse kasutamise võimalus; AFS (*available for sale*) = likviidsed; HTM (*held to maturity*) = tähtajani hoitavad; L&R (*loans and receivables*) = laenud ja nõuded.

(**) Kulud tähendavad bilansilist maksumust, millest on lahutatud väärtuse langus.

II LANGENUD VÄÄRTUSEGA VARADE JA PANGA NENDEGA SEONDUVA ÄRITEGEVUSE TÄIELIK AVALIKUSTAMINE

Esitatud vararühmade põhjal tuleks toetusmeetmega hõlmatud panga langenud väärtusega varasid käsitlev teave esitada koos tabeli 1 märkuste veerus soovitatud täiendavate üksikasjadega.

Lähtudes headest tavadest, mida Euroopa Pangandusjärelevalve Komitee (CEBS) järgib turu ebastabiilsuse tõttu kannatanud tegevuse kohta avalikustatava teabe puhul, ⁽¹⁾ võiks andmed panga tegevuse kohta, mis seonduv langenud väärtusega varadega ja mida peaks arvesse võtma osas 5.1 osutatud elujõulisuse kontrollimisel, struktureerida järgmiselt:

Tabel 2

CEBSi järgitavad head tavad	Kõrgemate järelevalveametnike rühm: parima tava avalikustamine
<p><i>Ärimudel</i></p> <p>Ärimudeli (tegevuse eesmärk ja panus väärtuse loomise protsessi) ning mis tahes võimalike (nt kriisi tulemusel) tehtud muudatuste kirjeldus</p> <p>Strateegiate ja eesmärkide kirjeldus</p> <p>Eri liiki tegevuse olulisuse ja äritegevusse antava panuse kirjeldus (sh ülevaade arvudes)</p> <p>Tegevuse liikide kirjeldus, sh instrumendid ja nende toimimine ning kriteeriumid, millele tooted/investeeringud peavad vastama</p> <p>Finantsasutuse rolli ja osalemise ulatuse, st võetud ja ettenähtud kohustuste kirjeldus</p>	<p>Tegevus (SPE) (*)</p> <p>Riskipositsiooni laad (sponsor, likviidsuse ja/või krediitkvaliteedi parandamise pakkuja) (SPE)</p> <p>Kvaliteedi aspektist lähtuv ülevaade tegevuspõhimõtetest (LF)</p>
<p><i>Riskid ja riskijuhtimine</i></p> <p>Tegevuse ja instrumentidega seoses kantavate riskide laadi ja ulatuse kirjeldus</p> <p>Tegevusega seonduvate riskijuhtimistavade ja nende suhtes tuvastatud mis tahes puuduste ja võimalike puuduste parandamiseks võetud meetmete kirjeldus</p> <p>Praeguses kriisis tuleks erilist tähelepanu pöörata likviidsusriskile.</p>	
<p><i>Kriisi mõju tulemustele</i></p> <p>Tulemuste kvaliteedi ja kvantiteedi aspektist lähtuv kirjeldus, milles keskendutakse kahjumile (juhul, kui on tekkinud kahjum) ja tulemusi mõjutavatele allahindlustele</p> <p>Allahindluste/kahjumi jagunemine kriisist mõjutatud toodete ja instrumentide liikide lõikes (CMBS, RMBS, CDO, ABS ja LBO; need on täiendavalt jaotatud eri kriteeriumide alusel)</p> <p>Mõju avaldumist võimaldanud põhjuste ja tegurite kirjeldus</p>	<p>Riskipositsiooni muutus võrreldes eelneva perioodiga, sh müük ja allahindlused (CMB/LF)</p>

(1) Allikas: CEBSi (Euroopa Pangandusjärelevalve Komitee) aruanne, milles käsitletakse pankade läbipaistvust seoses finantsturgude hiljutisest ebastabiilsusest mõjutatud tegevuse ja toodetega, 18. juuni 2008.

CEBSi järgitavad head tavad	Kõrgemate järelevalveametnike rühm: parima tava avalikustamine
<p>Järgmiste andmete võrdlus: i) mõju jaotumine (asjaomaste) ajavahemike lõikes; ii) kasumiaruande saldod enne ja pärast kriisi mõju</p> <p>Realiseeritud ja realiseerimata summade allahindluste eristus</p> <p>Ülevaade kriisi mõjust ettevõtja aktsia hinnale</p> <p>Maksimaalse kahjumi riski avalikustamine ja kirjeldus mõju kohta, mida finantsasutuse olukorrale avaldaks ühelt poolt majanduslanguse jätkumine ja teiselt poolt turu taastumine</p> <p>Ettevõtja enda kohustustega seonduva krediidiriski hinnavahe muutuste tõttu tulemustele avalduva mõju ja selle suuruse kindlakstegemise metoodika avalikustamine</p>	
<p><i>Riskitasemed ja -liigid</i></p> <p>Riskipositsioonide nominaalsumma (või amortiseeritud väärtus) ja õiglane väärtus</p> <p>Teave krediidiriski kaitse (nt krediidiriski ülekandehingute kaudu) ja selle mõju kohta riskipositsioonidele</p> <p>Teave toodete arvu kohta</p> <p>Üksikasjalik riskipositsioonide avalikustamine koos nende jaotumisega järgmiste omaduste alusel:</p> <ul style="list-style-type: none"> — osade eelisõiguse järk; — krediitkvaliteedi tase (nt reitingud, investeerimisjärk, emissiooni kuupäevad); — geograafiline päritolu; — kas riskipositsioone on loodud, hoitud, hoiule antud või ostetud; — muud omadused: nt reitingud; riskantsete hüpoteeklaenude osakaal; allahindluse määrad; piirmäär, mille juures võlakirja emitendil tekib kahjumi kandmise kohustus (<i>attachment points</i>); hinnavahed; rahastamine; — alusvarade omadused, nt emissiooni kuupäevad, laenusummade ja selle eest omandatud varade suhe; teave eelisõiguste kohta, alusvara kaalutud keskmine kasutusiga, eeldused ettemaksete kiiruse kohta, oodatav krediitkahjum. <p>Riskipositsioonide muutumise ajakava asjaomaste aruandeperioodide lõikes ja muutuste põhjused (müük, võõrandamised, ostud jne)</p> <p>Ülevaade konsolideerimata (või pärast kriisi algust kajastama hakatud) riskipositsioonidest ja nendega seonduvad põhjendused</p> <p>Riskipositsioonid üheliigiliste kindlustusandjate suhtes ja kindlustatud varade kvaliteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kindlustatud riskipositsioonide nominaalsumma (või amortiseeritud väärtus) ja ostetud krediidiriski kaitse summa; — riskipositsioonide ja nendega seotud krediidiriski kaitse õiglased väärtused; — allahindluste ja kahjumite summa, mis on jaotatud realiseeritud ja realiseerimata summadeks; — riskipositsioonide jaotumine vastaspoole reitingute alusel. 	<p>Varakogumi suurus võrrelduna ettevõtja kogu riskipositsiooniga (SPE/CDO)</p> <p>Tagatis: liik, osad, krediidireiting, tööstusharu, geograafiline jaotumine, keskmine tähtaeg, emissiooni kuupäev (SPE/CDO/CMB/LF)</p> <p>Riskimaandused, sh riskipositsioonid üheliigiliste kindlustusandjate suhtes, teised vastaspoole (CDO). Riskimaandustehingute vastaspoole krediitdivõime (CDO)</p> <p>Täielikud laenud, elamukinnisvaraga seotud hüpoteeklaenudega tagatud väärt-paberid (RMBS), tuletisinstrumentid, muud (O)</p> <p>Üksikasjad krediitkvaliteedi kohta (nt krediidireiting, laenusummade ja selle eest omandatud varade suhe, laenukohustuste täitmise tagamise meetmed) (O)</p> <p>Riskipositsiooni muutus võrreldes eelneva perioodiga, sh müük ja allahindlused (CMB/LF)</p> <p>Konsolideeritud ja konsolideerimata varakogumite eristus. Konsolideerimise põhjus (kui on toimunud konsolideerimine) (SPE)</p> <p>Rahastatud riskipositsioonid ja rahastamata kohustused (LF)</p>

CEBSi järgitavad head tavad	Kõrgemate järelevalveametnike rühm: parima tava avalikustamine
<p><i>Arvestuspõhimõtted ja väärtuse hindamise küsimused</i></p> <p>Tehingute ja struktureeritud toodete raamatupidamislik liigitus ja nende käsitlemine raamatupidamisarvestuses</p> <p>Eriotstarbeliste majandusüksuste (SPEd) ja muude varakogumite konsolideerimine ja nende vastavusse viimine riskantsete laenude kriisist mõjutatud struktureeritud toodetega</p> <p>Finantsinstrumentide õiglase väärtuse üksikasjalik avalikustamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> — finantsinstrumendid, mille puhul kohaldatakse õiglast väärtust; — õiglase väärtuse hierarhia (kõigi õiglasest väärtuses mõõdetud riskipositsioonide jaotumine õiglase väärtuse hierarhia eri tasemetel lõikes, jaotumine rahaks ja tuletisinstrumentideks ning eri tasemetel vahel toimunud liikumiste avalikustamine); — esimese päeva kasumite käsitlemine (sh arvandmed); — õiglase väärtuse kasutamise võimaluse rakendamine (sh rakendamise tingimused) ja sellega seonduvad summad (mis on asjakohaselt liigitatud). <p>Finantsinstrumentide väärtuse hindamiseks kasutatavate modelleerimismeetodite avalikustamine, sh ülevaade järgmisest:</p> <ul style="list-style-type: none"> — modelleerimismeetodid ja instrumendid, mille puhul neid kohaldatakse; — väärtuse hindamise protsessi kirjeldus (sh eelkõige ülevaade eeldustest ja sisendteguritest, millel mudelid põhinevad); — modelleerimisest tuleneva riski kajastamiseks kasutatavate korrigeerimiste liik ja muud väärtuse hindamisega kaasnevad ebamäärasused; — õiglast väärtust mõjutavad tegurid ja — stressisenaariumid. 	<p>Meetoditele ja esimestele mõjuritele antud hinnang (CDO)</p> <p>Krediidi väärtuse korrigeerimised konkreetsete vastaspoolte puhul (CDO)</p> <p>Peamiste eelduste ja sisendite muutumise mõju väärtuse hindamisele (CDO)</p>
<p><i>Muud avalikustamise aspektid</i></p> <p>Avalikustamispoliitika ning avalikustamisel ja finantsaruandluses rakendatavate põhimõtete kirjeldus</p>	
<p><i>Esitusviisi küsimused</i></p> <p>Asjakohane teave, mis põhjendab finantsasutuse tegevust teatavas valdkonnas, tuleks võimaluse korral esitada ühe tervikuna.</p> <p>Kui teave on esitatud aruande eri osades või allikates, tuleks lisada selged ristviited, et huvitatud lugejal oleks võimalik nende osade vahel orienteeruda.</p> <p>Avalikustatava teabe selguse suurendamiseks tuleks tekstile lisada võimalikult palju näitlikke tabeleid ja ülevaateid.</p> <p>Finantsasutused peaksid tagama, et keeruliste finantsinstrumentide ja tehingute kirjeldamiseks kasutatavale terminoloogiale oleksid lisatud selged ja asjakohased selgitused.</p>	

(*) Kõrgemate järelevalveametnike rühma aruandes viitab iga tunnusjoon kas kindlat liiki eriotstarbelisele majandusüksusele või neile kõigile üldiselt; nimetatud üksuste liigid on SPE (*Special Purpose Entities*) – eriotstarbelised majandusüksused üldiselt, LF (*Leveraged Finance*) – võimendusega rahastamine, CMB (*Commercial Mortgage-Backed Securities*) – ärikinnisvaraga seotud hüpoteeklaenudega tagatud väärtuspaberid, O – muud riskantsed või Alt-A laenude riskipositsioonid, CDO (*Collateralised Debt Obligations*) – hajutatud tagatisega võlaobligatsioonid.

4. LISA

VÄÄRTUSE HINDAMISE JA HINNAKUJUNDUSE PÕHIMÕTTED JA MENETLUSED

I Väärtuse hindamise meetodika ja menetlus

Toetusmeetmete võtmiseks tuleks varad liigitada vastavalt 3. lisa esitatud näitlikele tabelitele 1 ja 2.

Tegeliku majandusliku väärtuse kindlaksmääramine järelevalveameti riigiabi suuniste käesoleva peatüki tähenduses (vt osa 5.5) peaks põhinema jälgitavatel turusisenditel ning tulevaste rahavoogude kohta tehtud realistlikel ja usaldatavusnormatiividele vastavatel eeldustel.

Abikõlblike varade suhtes kohaldatav väärtuse hindamise meetod tuleks EMP tasandil kokku leppida ja see võib erinevate asjakohaste varade või vararühmade puhul olla erinev. Kui vähegi võimalik, tuleks kõnealune väärtusele antud hinnang vara kasutusea jooksul regulaarsete ajavahemike järel turu arengut arvestades läbi vaadata.

Minevikus on väärtuse hindamiseks suhteliselt edukalt kohaldatud mitut meetodit. Lihtsad tagurpidi oksjoni menetlused osutusid otstarbekaks selliste vararühmade korral, mille turuväärtuses võib olla suhteliselt kindel. Ameerika Ühendriikides kukkus see lähenemisviis aga läbi keerulisemate varade väärtuse hindamisel. Keerulisemad oksjonimenetlused on asjakohasemad, kui turuväärtus on ebakindlam ja iga vara puhul on vaja täpsemat hinna kindlaksmääramise meetodit. Kahjuks ei ole need aga oma ülesehituselt kuigi selged. Keeruliste varade puhul on alternatiiv mudelitel põhinevad arvutused, mille puuduseks on aga asjaolu, et neid mõjutavad aluseks võetud eeldused.⁽¹⁾

Võimalus kohaldada kõigi keeruliste varade suhtes ühtset allahindlust lihtsustab väärtuse hindamise protsessi tervikuna, kuigi selle tulemusel on üksikute varade hinnakujundus ebatäpsem. Keskpangadel on refinantseerimiseks panditud tagatiste võimalike kriteeriumide ja parameetritega suuri kogemusi, mida oleks mõttekas ära kasutada.

Olenemata valitavast mudelist, peaks väärtuse hindamise protsess ja eelkõige tulevase kahjumi tõenäosuse hindamine põhinema rangel stressitestimisel, võttes aluseks pikaajalise üleilmse majanduslanguse stsenaariumi.

Väärtuse hindamine peab põhinema rahvusvaheliselt tunnustatud standarditel ja võrdlusnäitajatel. EMP tasandil kokkulepitud ja EMP riikides järjepidevalt rakendatav ühine väärtuse hindamise meetodika aitaks suurel määral hajutada ebakindlust, mis tuleneb asjaolust, et erinevused väärtuse hindamise süsteemides võivad märkimisväärselt ohtu seada pankade võrdsed võimalused. Hinnangu andmisel väärtuse hindamise meetoditele, mis EFTA riigid esitavad varade toetusmeetmete raames, võib järelevalveamet põhimõtteliselt konsulteerida väärtuse hindamise ekspertidega.⁽²⁾

II Riigi toetuse hinnakujundus väärtuse hindamise põhjal

Varade väärtuse hindamist tuleb eristada toetusmeetme hinnakujundusest. Kindlustus või ost, mis põhineb kindlakstehtud jooksva turuväärtusel või tegelikul majanduslikul väärtusel, pidades silmas tulevase rahavoogude prognoose ja võttes aluseks tähtajani hoidmise, ületab praktikas sageli abi saavate pankade praeguse suutlikkuse jagada koormust.⁽³⁾ Hinnakujunduse eesmärk peab põhinema kindlakstehtud tegelikule majanduslikule väärtusele võimalikult lähedasel üleandmisväärtusel. Kuigi tegelikul majanduslikul väärtusel põhinev hinnakujundus kujutab endast eelist võrreldes jooksva turuväärtusega ja seega riigiabi, peaks see tasakaalustama jooksva turuväärtuse äärmusi, mida veelgi võimendavad praeguse kriisi tingimused, mis on viinud mõne turu madalseisu või isegi kokkuvarisemiseni. Mida suurem on üleandmisväärtuse erinevus tegelikust majanduslikust väärtusest ja seega abisumma, seda enam vajatakse parandusmeetmeid, et tagada läbi aja täpne hinnakujundus (näiteks kasumlikkuse taastamise klauslite kaudu), ja seda põhjalikumad peavad olema ümberkorraldused. Selliste varade korral, mille väärtuse saab kindlaks määrata usaldusväärsete turusisendite alusel, peaks erinevus väärtuse hindamise tulemusest olema väiksem kui selliste varade korral, mille korral turg ei ole likviidne. Nendest põhimõtetest kõrvalekaldumist tuleb tõlgendada kui mõjuvat põhjust põhjalikuks ümberkorraldamiseks ja kompensatsioonimeetmete võtmiseks või isegi panga nõuetekohaseks likvideerimiseks.

Igal juhul peab igasugune varadele antava toetuse hinnakujundus hõlmama sellist hüvitist riigile, milles võetakse nõuetekohaselt arvesse riski, et tulevane kahjum ületab tegeliku majandusliku väärtuse kindlaksmääramisel prognoositud tulevase kahjumi, ja mis tahes lisariski, mis tuleneb sellest, et üleandmisväärtus ületab tegelikku majanduslikku väärtust.

⁽¹⁾ Oksjon on siiski võimalik ainult ühesuguste varaliikide puhul ja kui potentsiaalsete müüjate hulk on piisavalt suur. Lisaks tuleks kehtestada baashind, et tagada riigi huvide kaitse, ja tagastusmehhanism juhuks, kui lõplik kahjum ületab baashinna, et tagada abi saava panga piisav panus. Selliste mehhanismide hindamiseks tuleb esitada võrdlusstsenaariumid koos eri tagatis- ja/või ostuskeemidega, sealhulgas stressitestid, et tagada nende mehhanismide üldine rahaline võrreldavus.

⁽²⁾ Järelevalveamet kasutab hindamiseksperite arvamust sarnaselt muude riigiabi menetlustega, mille raames tal on õigus kasutada väliseksperite abi.

⁽³⁾ Vt käesolevate suuniste osa 5.2.

Sellise hüvitise võib ette näha kas seades üleandmishinna tegelikust majanduslikust väärtusest nii palju madalamale, et riskile vastaks võimaliku kasu vormis piisav hüvitis, või korrigeerides vastavalt riski tagatise eest makstavat tasu.

Vajaliku soovitud kasumi kindlaksmääramine võib tugineda tasule, mida nõutaks rekapitalizeerimismeetmete eest, mille mõju omakapitalile oleks sama kui kavandataval varadele antaval toetusel. See peaks toimuma kooskõlas järelevalveameti riigiabi suuniste peatükiga pankade rekapitalizeerimise kohta, võttes arvesse varade toetusmeetmete erijooni ja eelkõige asjaolu, et nendega võib kaasnedä suurem risk kui kapitalisüstidega.⁽¹⁾

Hinnakujundussüsteem võib hõlmata ka varadega võrdses väärtuses ostutähti panga aktsiatele (mis tähendab, et kõrgema tasutud hinna korral on ka potentsiaalne aktsiaomand suurem). Üks sellise hinnakujunduse süsteemi mudel võib olla varade ost, mille puhul kõnealused ostutähed tagastatakse pangale pärast seda, kui rämpspank on varad maha müüinud ja need on teeninud vajaliku soovitud kasumi. Kui varadelt sellist kasumit ei teenita, peaks pank soovitud kasumini jõudmiseks erinevuse kinni maksuma. Kui pank erinevust kinni ei maksa, siis soovitud kasumini jõudmiseks müüb riik ostutähed.

Varade tagamise korral võib tagatise eest tasu maksta aktsiate vormis ning sel juhul on soovitud kasumiks fikseeritud kumulatiivne intress. Kui tekib vajadus tagatis realiseerida, võib EFTA riik kasutada ostutähti, et omandada aktsiaid, mis vastavad summadele, mis tuli tagatisest katta.

Igasugune hinnakujunduse süsteem peab tagama, et abi saavate pankade kogupanus vähendab riigi sekkumise neto-ulatust minimaalse vajalikuni.

⁽¹⁾ Varade tagamise stsenaariumi korral tuleb arvesse võtta ka seda, et vastupidiselt rekapitalizeerimismeetmetele ei ole likviidsus tagatud.

5. LISA

RIIGIABI MENETLUS

Varade toetusmeetmetest teatavad EFTA riigid esitavad järelevalveametile põhjaliku ja üksikasjaliku teabe kõigi elementide kohta, mis on asjakohased riiklike toetusmeetmete hindamisel kooskõlas käesolevas riigiabi suuniste peatükis esitatud riigiabi eeskirjadega.⁽¹⁾ See hõlmab eelkõige väärtuse hindamise meetodika ja selle kavandatava rakendamise üksikasjalikku kirjeldust, sealhulgas sõltumatuid kolmandate isikute eksperthinnanguid.⁽²⁾ Järelevalveamet annab oma heakskiidu kuueks kuuks ja selle saamiseks tuleb võtta kohustus esitada kas ümberkorralduskava või elujõulisuse kontrolli tulemused iga abi saava finantsasutuse kohta kolme kuu jooksul alates finantsasutuse kaasamisest varade toetamise programmi.

Kui pangale antakse abi kas üksikmeetme vormis või heakskiidetud varade toetuskava raames, esitab EFTA riik järelevalveametile hiljemalt ümberkorralduskava või elujõulisuse kontrolli käsitlevas eraldi teatises üksikasjaliku teabe hõlmatud varade kohta ja oma hinnangu selle kohta, milline on nende väärtus kõnealuse üksikabi andmise ajal, samuti toetusmeetmega hõlmatud varade kohta avalikustatud väärtuse langemise kinnitatud ja heakskiidetud tulemused.⁽³⁾ Niipea kui võimalik tuleks esitada täielik ülevaade panga tegevusest ja bilansist, et arutelusid ümberkorralduse asjakohase laadi ja ulatuse üle saaks alustada piisavalt vara enne ametlikku ümberkorralduskava esitamist, et kiirendada seda protsessi ja tuua võimalikult kiiresti juhtumisse selgust ja tagada õiguskindlus.

Pankade puhul, kellele on juba antud riigiabi muus vormis, olgu see siis heakskiidetud tagatis, varade vahetuslepingud, rekapiitalseerimiskavad või üksikmeetmed, tuleb varade toetuskava raames antavast mis tahes abist teatada kõigepealt kehtivate teatamiskohustuste kohaselt, et järelevalveametile oleks täielik ülevaade riigiabi eri meetmetest, mida on üksikabi saaja kasuks rakendatud, ja et ta saaks üldises hinnangus paremini arvesse võtta varasemate meetmete tõhusust ja panust, mida EFTA riik kavatseb rakendada.

Järelevalveamet hindab ajutise heakskiidu alusel antud abi uuesti, võttes arvesse kavandatavate ümberkorraldus- ja parandusmeetmete asjakohasust,⁽⁴⁾ ning teeb otsuse selle kohta, kas abi sobib kokku ühisturuga juhul, kui selle kestus ületab kuut kuud.

Samuti esitavad EFTA riigid järelevalveametile iga kuue kuu järel aruande varade toetusprogrammide toimimise ja pankade ümberkorralduskavade arengu kohta. Kui EFTA riik on juba kohustatud esitama aruande riigis tegutsevatele pankadele antud muud liiki abi kohta, siis täiendatakse seda aruannet varade toetusmeetmeid käsitleva vajaliku teabe ja pankade ümberkorralduskavadega.

⁽¹⁾ Teretulnud on ka teatise esitamise eelsed kontaktid.

⁽²⁾ Vt eespool osa 5.5 ja 4. lisa.

⁽³⁾ Esitada tuleb järelevalveasutuse juhi kiri, milles kinnitatakse üksikasjalikke tulemusi.

⁽⁴⁾ EFTA riikide ja järelevalveameti töö hõlbustamiseks on järelevalveamet valmis sarnaste ümberkorraldus- või likvideerimisjuhtumite teatistest läbi vaatama rühmitatult. Kui kava seisneb üksnes finantsasutuse likvideerimises või kui tegemist on väga väikese finantsasutusega, võib järelevalveamet asuda seisukohale, et kava ei tule talle esitada.

PARANDUSED

Komisjoni 22. detsembri 2010. aasta määruse (EL) nr 1261/2010 (millega kehtestatakse teatavate Indiast pärit roostevasest terasest varraste impordi suhtes ajutine tasakaalustav tollimaks) parandus*(Euroopa Liidu Teataja L 343, 29. detsember 2010)*

1) Leheküljel 74 artiklis 1 asendatakse tabel järgmisega:

„Äriühing	Tollimaks (%)	TARICi lisakood
Chandan Steel Ltd., Mumbai	3,4	B002
Venus Wire Industries Pvt. Ltd, Mumbai; Precision Metals, Mumbai; Hindustan Inox Ltd., Mumbai; Sieves Manufacturer India Pvt. Ltd., Mumbai	3,3	B003
Viraj Profiles Vpl. Ltd., Thane	4,3	B004
Lisas loetletud äriühingud	4,0	B005
Kõik muud äriühingud	4,3	B999”

2) Leheküljel 75 tabeli pealkirjas:

asendatakse „TARICi lisakood AXXX”*järgmisega:* „TARICi lisakood B005”.

Tellimishinnad aastal 2011 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberandjal + DVD-l aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberandjal	ELi 22 ametlikus keeles	770 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt DVD-l	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) kord nädalas DVD-l	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel DVD-l.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

